

Ruimte voor sport in Groningen

Een vraag-aanbod analyse van buitensport- en
binnensportaccommodaties, 2008-2030

In opdracht van de gemeente Groningen,
Dienst Onderwijs Cultuur Sport Welzijn

**Remco Hoekman
Madeleine Frelief**

© *W.J.H. Mulier Instituut*
's-Hertogenbosch, oktober 2008

*W.J.H. Mulier Instituut
Centrum voor sociaal-wetenschappelijk sportonderzoek*

*Postbus 188
5201 AD 's-Hertogenbosch*

*t 073-6126401
f 073-6126413
e info@mulierinstituut.nl
i www.mulierinstituut.nl*

Inhoudsopgave

Deel 1: Samenvatting en conclusie	5
Deel 2: Werkwijze en tabellenoverzicht	7
1. Inleiding en werkwijze	9
1.1 Inleiding	9
1.2 Achtergrond van het onderzoek	9
1.3 Onderzoeksvragen	10
1.4 Afbakening	10
1.5 Leeswijzer	11
2. Onderzoeksmethode	13
2.1 Analysemethoden	13
2.1.1 Methode bevolkingsprognose	13
2.1.2 Methode trendextrapolatie	13
2.1.3 Methode ledengroei(percentage)	14
2.1.4 Interview sportbonden en verenigingen	14
2.1.5 Draagvlakmethode	14
2.1.6 Overzicht analysemethoden per sport	15
2.2 Gebruikte begrippen	16
2.3 Dataverzameling	16
3. Buitensport	19
3.1 Voetbal	19
3.2 Hockey	28
3.3 Korfbal	32
3.4 Honk- en softbal	34
3.5 Tennis	36
3.6 Rugby	38
3.7 Atletiek	39
4. Binnensportaccommodaties	41
4.1 Verhuurbeleid gemeente Groningen	42
4.2 Ontwikkelingen binnensport	42
4.3 Vraag-aanbod analyse sporthallen Groningen 2008	44
4.4 Vraag-aanbod analyse sporthallen Groningen 2012-2030	45
Bijlage	49

Deel 1: Samenvatting en conclusie

Gemeente Groningen heeft de afgelopen jaren flink geïnvesteerd in haar sportinfrastructuur. Hiermee werd gestreefd de sportaccommodaties op orde te brengen. Aan de hand van het ruimte instrument van het W.J.H. Mulier Instituut is gekeken of gemeente Groningen inderdaad over voldoende sportaccommodaties beschikt in 2008. Eveneens is gekeken of het voorzieningen niveau voor de toekomst toereikend is. De behoefte van de Groningse burger aan binnen- en buitensportvoorzieningen is bepaald voor de periode 2008 tot 2030, waarbij berekeningen uit zijn gevoerd voor de jaren 2008, 2012, 2016, 2020 en 2030.

Het ruimte instrument maakt gebruik van concrete kwantificeerbare gegevens. Voor de buitensport betekent dit dat is uitgegaan van bevolkingsprognoses, teamaantallen, ledengroecijfers (bij hockey) en van NOC*NSF planningsnormen uit het Handboek Sportaccommodaties. Voor de binnensport is gebruik gemaakt van draagvlakcijfers, afkomstig uit de Planologische Kengetallen. Dit zijn grove indicaties ten aanzien van het aantal sporthallen gegeven een X aantal inwoners. Er zijn twee draagvlakcijfers gehanteerd, zodat een bandbreedte ontstaat. De plaatsbepaling binnen deze bandbreedte is afhankelijk van de ervaringen uit ‘het veld’, waarbij de bevolkingssamenstelling, het aanbod aan sportzalen (buffer bij ondercapaciteit) en de populariteit van binnensporten eveneens aandacht hebben. De in- en uitbreidingen die reeds gepland zijn, zijn meegenomen in de analyse. In het onderstaande worden de resultaten voor de buiten- en binnensport samengevat en wordt een aantal conclusies getrokken.

Voetbal

Het aanbod van voetbalvelden voldoet aan de stedelijke behoefte. Voor voetbal is echter, vanwege het grote aantal verenigingen met een eigen accommodatie, een op stadsdelen en sportparken gerichte analyse meer op zijn plaats. Bij een analyse op stadsniveau wordt namelijk uitgegaan van de fictieve, planologisch gezien meest ideale, situatie dat een team niet aan een vereniging of accommodatie gebonden is maar op elk veld in de stad terecht kan. Een analyse op stadsdeelniveau laat zien dat zich in gemeente Groningen wel tekorten voordoen. In stadsdeel Noordwest wordt een tekort van één wedstrijdveld verwacht in 2020. Dit tekort loopt op tot een tekort van twee wedstrijdelden in 2030. Sportpark Hoogkerk kent binnen dit stadsdeel een tekort van een half veld in 2030. Ophoging van 3,5 wedstrijdelden naar vier wedstrijdelden is voldoende om het tekort op dit sportpark weg te nemen. In Groningen Zuid is het, ondanks het geconstateerde overschot, aan te raden om in 2012 het aanbod aan wedstrijdelden te verhogen van 21,5 velden naar 22 velden. Dit heeft te maken met mogelijke planningsproblemen die een half veld met zich meebrengt. Deze uitbreiding dient plaats te vinden op sportpark Esserberg. Sportpark Esserberg kent in 2008 een tekort van 3,5 velden. Dit tekort loopt overigens na 2008 terug tot 2,5 velden in de overige onderzoeksjaren. In Centrum / Oude wijken is sprake van een evenwichtsituatie tot en met 2030. Stadsdeel Noorddijk kent een overschot van drie velden, waarvan twee trainingsvelden.

Hockey

Voor hockey zijn berekeningen gemaakt op basis van de bevolkingsprognoses en op basis van ledengroei van de KNHB en GHBS. De analyse op basis van de absolute ledengroei van GHBS geeft het meest realistisch beeld. In deze berekeningen wordt rekening gehouden met de groeiende populariteit van hockey, waarbij Groningen als groeiregio is gedefinieerd. Op basis

van deze berekening loopt het tekort van één hockeyveld in 2008 op met één veld per vier jaar. In 2030 wordt een tekort van zeven hockeyvelden verwacht.

Korfbal

In gemeente Groningen is op stedelijk niveau sprake van een overschot van drie korfbalvelden. Wanneer echter op verenigingsniveau wordt geanalyseerd, kan alleen bij korfbalvereniging Hoogkerk een overschot geconstateerd worden. Korfbalvereniging Hoogkerk heeft de beschikking over een kunstgras en een natuurgrasveld. Op basis van de analyse kan geconcludeerd worden dat Hoogkerk het natuurgrasveld in principe niet nodig heeft.

Honk- en softbal

Honk- en softbalvereniging BSC Caribe heeft drie velden tot haar beschikking (1 honkbalveld en 2 softbalvelden). Volgens de planningsnormen volstaat één honkbalveld en één softbalveld. Dit overschot blijft constant tussen 2008 en 2030.

Tennis

Het aantal tennisbanen dat de verenigingen tot hun beschikking hebben is in gemeente Groningen niet toereikend. In 2008 betreft het een tekort van twee tennisbanen. In 2030 is het tekort opgelopen tot tien tennisbanen. Bij deze berekening zijn overigens de overdekte tennisbanen en de particulier verhuurde tennisbanen buiten beschouwing gelaten.

Rugby

Het huidige aanbod aan velden voor de rugbysport voldoet aan de behoefte in gemeente Groningen. Zowel Rugby Club Groningen als Groninger Studenten Rugby Club zijn tevreden over hun accommodatie. Mocht Rugby Club Groningen overigens meer jeugdleden krijgen, dan is het wenselijk dat zij naast een wedstrijdveld de beschikking hebben over een trainingsveld.

Atletiek

De atletiekaccommodatie in Groningen voorziet in de gemeentelijke behoefte. De accommodatie biedt ook nog voldoende mogelijkheden om de groeiambities die de verenigingen hebben geuit te kunnen herbergen. Vooralsnog is er daarom geen reden om uitbouw van de accommodatie te overwegen.

Binnensport

Aan de hand van draagvlakcijfers is een minimumvariant en maximumvariant berekend voor de behoefte aan sporthallen in gemeente Groningen. Aanvullend zijn gesprekken gevoerd met ervaringsdeskundigen in de gemeente Groningen. De plaatsbepaling binnen de bandbreedte die ontstaat door toepassing van de minimumvariant en maximumvariant is gebaseerd op de aanwezigheid van sportzalen, de bevolkingssamenstelling, populariteit van binnensporten en ervaringen uit het veld. Geconcludeerd is dat de maximumvariant in gemeente Groningen de meest betrouwbare schatting oplevert van de behoefte aan binnensportaccommodaties. Op basis van deze variant is geconstateerd dat Groningen in 2008 over voldoende sporthallen beschikt. Door het verdwijnen van de oude ALO sporthal voor 2012 ontstaat een tekort van één sporthal. In 2020 is dit tekort opgelopen tot twee sporthallen en in 2030 tot drie sporthallen. Het uitbreiden van de binnensportcapaciteit is, bij het uit gebruik nemen van de oude ALO sporthal, zeker aan te bevelen. De nieuwbouwwijk Meerstad zou hiervoor een geschikte locatie vormen. Met het geraamde aantal van 25.000 inwoners verdient deze wijk haar eigen sporthal.

Deel 2: Werkwijze en tabellenoverzicht

1. Inleiding en werkwijze

1.1 Inleiding

In den lande is in de afgelopen decennia de aandacht voor sport toegenomen. Sport wordt gezien als een middel bij uitstek om maatschappelijke problemen op te lossen. Deze toegenomen waardering voor sport heeft geleid tot een bredere aandacht voor sport in landelijk en lokaal beleid. Niet alleen is op lokaal niveau vaker aandacht voor sport in een geformaliseerde sportnota, ook is vaak een rol voor sport weggelegd in flankerend beleid. Te denken valt aan de relaties tussen onderwijs en sport, welzijn en sport, integratie en sport, maar ook aan ruimte en sport.

Mede door de toegenomen beleidsmatige aandacht voor sport is de sportdeelname het afgelopen decennia in Nederland toegenomen. Om deze groeiende groep sporters een plek te bieden om te sporten is ruimte nodig. De groep ongeorganiseerde sporters kan voor een deel uit de voeten in de openbare ruimte. Maar onmiskenbaar is een grote groep sporters, en dan vooral de verenigingssporters, aangewezen op formele sportaccommodaties. Een toename van het aantal sporters betekent dus ook een toename van de ruimtebehoefte van de sportsector.

Het NOC*NSF heeft in 2005 door Stichting Recreatie en Alterra een onderzoek uit laten voeren naar de ruimtebehoefte voor de sportsector tot 2020¹. Hierin wordt geprognosticeerd dat tot 2020 ongeveer 425 extra sporthallen nodig zijn en 9.000 ha aan buitensportaccommodaties. Een flink deel hiervan is bestemd voor golfterreinen en maneges. Dit is een flinke ruimteclaim die de sport neerlegt. De omvang van deze claim komt enerzijds voort uit het stijgende aantal sporters, maar is anderzijds het gevolg van het huidige tekort aan sportcapaciteit.

Omdat in Nederland de ruimte schaars is, wordt getracht zoveel mogelijk profijt te halen uit de beschikbare ruimte. Hierbij worden sportparken niet gespaard. Sport wordt namelijk nog altijd als minder rendabel ervaren dan andere functies, zoals wonen en werken.

Het ruimte instrument dat in dit onderzoek wordt gehanteerd maakt het mogelijk om in kaart te brengen wat de behoefte is aan sportruimte in een gemeente. Hierdoor kan de ruimteclaim voor de sport worden onderbouwd. Dit kan betekenen dat de noodzaak van een bepaald aantal sportvelden in een stadsdeel wordt onderstreept, maar ook dat er zicht komt in overcapaciteit op sportparken. Hierdoor is het mogelijk om een gefundeerd antwoord te geven op de ruimtevragen waar gemeenten mee kampen (reoveren, verplaatsen, verdichten of afstoten van sportaccommodaties).

1.2 Achtergrond van het onderzoek

De gemeente Groningen wil in 2008 een nieuwe sportnota opstellen waarin het accommodatiebeleid een belangrijke rol speelt. De afgelopen jaren hebben verschillende uitbreidingen in de ruimte voor sport plaatsgevonden, waarmee ingespeeld werd op de huidige behoefte. Deze uitbreidingen vonden vooral plaats op de buitensportaccommodaties. De

¹ NOC*NSF (2005). *Ruimte voor sport, in Nederland tot 2020*. Arnhem: NOC*NSF

gemeente Groningen veronderstelt dat haar aanbod in sportvoorzieningen, mede door deze uitbreidingen en de reeds geplande uitbreidingen, op orde is.

De verwachting is dat door de bevolkingsontwikkeling in Groningen de behoefte aan sportvelden en sporthallen in de toekomst grotere vormen aan gaat nemen. Hierdoor is het huidige aanbod in sportvoorzieningen voor de toekomst mogelijk niet toereikend. Tegen deze achtergrond wenst de gemeente inzicht te krijgen in de concrete ruimtebehoefte voor verschillende sporttakken (voetbal, hockey, korfbal, tennis, rugby en atletiek) waar verenigingen gebruik maken van de formele buitensportaccommodatie. Daarnaast wenst de gemeente een beeld te krijgen van de behoefte aan binnensportaccommodaties. Bij het in kaart brengen van de behoefte aan buiten- en binnensportaccommodaties dient aandacht te zijn voor de huidige en toekomstige ruimtebehoefte aan sportvelden (buitensport) en sporthallen (binnensport).

1.3 Onderzoeksvragen

De gemeente Groningen gaf het W.J.H. Mulier Instituut opdracht de benodigde ruimte voor sport in Groningen te berekenen op basis van het rekeninstrument ruimtebehoefte sport dat al eerder is toegepast in andere gemeenten (Den Haag, Utrecht, Tilburg, Houten, Amersfoort en Maastricht). De vragen die in dit rapport worden beantwoord, luiden:

- *Wat is de vraag naar velden voor voetbal, hockey, korfbal, honkbal en tennis in de periode 2008 – 2030 in de gemeente Groningen, en welke overschotten/tekorten doen zich voor uitgaande van het aanbod in 2008.*
- *Wat is de vraag naar atletiekbanen en rugbyvelden in de periode 2008 – 2030 in de gemeente Groningen en welke overschotten/tekorten doen zich voor uitgaande van het aanbod in 2008.*
- *Wat is de vraag naar sporthallen en sportzalen in de gemeente Groningen in de periode 2008-2030 en welke overschotten/tekorten doen zich voor uitgaande van het aanbod in 2008?*

1.4 Afbakening

Bij het schetsen van de ruimtebehoefte voor sport richt dit onderzoek zich enkel op de formele sportaccommodaties, die door de gemeente worden verhuurd aan sportverenigingen. Hierbij is geen aandacht voor bijvoorbeeld Cruijff Courts of stadsparken.

Bij het in kaart brengen van de behoefte aan sportvelden worden in principe alleen de ‘burger’ verenigingen meegenomen (uitzondering is de Groninger Studenten Rugby Club).

Bij de analyse voor de binnensport wordt naast de berekening van de totale binnensportbehoefte, een berekening uitgevoerd op basis van de bevolkingsomvang exclusief studenten. Hierbij worden ook de sporthallen die voorbehouden zijn aan de studentensport buiten beschouwing gelaten.

De vraag naar sportvelden en binnensportaccommodaties wordt tussen 2008 en 2030 op vijf momenten weergegeven. Gestart wordt met de basissituatie in 2008, vervolgens wordt gewerkt met een interval van 4 jaar tot 2020 (2012, 2016 en 2020). Afgesloten wordt met een doorkijk naar 2030.

1.5 Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk (hoofdstuk 2) wordt een overzicht gegeven van de gehanteerde analysemethoden om de behoefte aan ruimte voor sport in kaart te brengen. In hoofdstuk 3 wordt een tabellenoverzicht gegeven, waarin het benodigd aantal sportvelden in de periode 2008-2030 wordt weergegeven per sporttak. De tabellen gaan vergezeld met een toelichting op de gepresenteerde gegevens.

In hoofdstuk 4 wordt aandacht besteed aan de binnensportaccommodaties. Hierin wordt onder andere ingegaan op het verhuurbeleid van de gemeente, de ontwikkelingen in de binnensport in Groningen en de huidige en toekomstige behoefte aan sporthallen.

2. Onderzoeksmethode

2.1 Analysemethoden

De vraag-aanbod analyse van de ruimte voor sport in de gemeente Groningen wordt uitgevoerd voor de periode 2008-2030. Om de toekomstige ruimtebehoefte vast te stellen wordt gebruik gemaakt van verschillende methoden.

De gehanteerde analysemethoden gaan zoveel mogelijk uit van harde gegevens. Dat wil zeggen, dat de berekeningen worden gemaakt aan de hand van duidelijk te kwantificeren gegevens zoals teamaantallen, bevolkingsprognoses, planningsnormen en draagvlakcijfers. De toekomstverwachtingen worden berekend aan de hand van bevolkingsprognoses. Hierbij wordt aangenomen dat de populariteit van deze sporten wordt uitgedrukt door de huidige teamaantallen die de basis vormen voor de analyses. Mochten er redenen zijn om aan te nemen dat een sporttak een bovengemiddelde groei gaat doormaken in de toekomst, dan worden aanvullende analyses verricht op basis van verwachte ledengroepercentages. Hieronder zijn de gehanteerde methoden meer uitgebreid toegelicht.

2.1.1 Methode bevolkingsprognose

De bevolkingsprognosemethode is bij de buitensporten (m.u.v. atletiek en rugby) toegepast. Zij gaat uit van de teamaantallen van het seizoen 2008-2009 volgens opgave van de sportverenigingen uit gemeente Groningen. Deze teamaantallen zijn opgehoogd met de verwachte ontwikkeling van de bevolking, waarbij rekening is gehouden met verschillende leeftijdscategorieën (6-11, 12-17, 18+) (zie bijlage tabel B.1). Aan de hand van het verwachte aantal teams is vervolgens via berekening van het aantal SWE-teams (via de belastingcoëfficiënt; zie paragraaf 2.2) en via de planningsnormen van NOC*NSF berekend hoeveel velden er nodig zijn in 2012, 2016, 2020 en 2030 (bij tennis wordt berekening op basis van het ledental uitgevoerd in plaats van op basis van teamaantallen). Dit aantal is afgezet tegen het aantal beschikbare velden volgens opgave van de gemeente Groningen. Bij voetbal is een analyse gemaakt op stedelijk niveau en op stadskernniveau, waarbij aanvullend drie sportparken zijn geselecteerd om op basis van bevolkingsontwikkelingen in de stadskernen de behoefte aan velden te berekenen. De berekening op stedelijk niveau levert, wanneer de stad meer dan één vereniging heeft in de betreffende sporttak, een onderschatting op van de werkelijke behoefte aan velden. Op stedelijk niveau wordt namelijk uitgegaan van de fictieve situatie dat de teams niet gebonden zijn aan een vereniging of accommodatie, maar de trainingen en wedstrijden op elk veld af kunnen werken. Er worden geen analyses uitgevoerd op verenigingsniveau.

2.1.2 Methode trendextrapolatie

Deze methode wordt ingezet indien de teamaantallen van de betreffende sporten over een langere periode bekend zijn. Deze teamaantallen worden geëxtrapoleerd naar de jaren 2012, 2016, 2020 en 2030. Vervolgens wordt op basis hiervan het aantal verwachte SWE teams (zie paragraaf 2.2) berekend via de belastingcoëfficiënt en op grond daarvan via de planningsnorm het aantal benodigde velden. Deze methode is alleen toegepast voor voetbal, omdat voor de andere sporttakken geen historische teamaantallen voorhanden zijn.

2.1.3 Methode ledengroei(percentage)

Ledengroeipercentage KNHB

Deze methode is alleen bij hockey toegepast. De methode gaat uit van de ledengroeipercentages van de Koninklijke Nederlandse Hockey Bond tot in 2030. De teamaantallen van de hockeyvereniging (seizoen 2008-2009 volgens opgave van KNHB) worden volgens deze methode opgehoogd met het landelijke groeipercentage van de KNHB. De KNHB heeft dit groeipercentage tot 2015 begroot op 3.85% per jaar. Ook na 2015 verwacht de KNHB deze groei vast te kunnen houden. Om het benodigde aantal velden te bepalen is gebruik gemaakt van de planningsnormen van NOC*NSF.

Ledengroei(percentage) GHBS

Deze methode gaat uit van de ledengroeipercentages van de hockeyverenigingen in Groningen tot in 2030. Op basis van de gemiddelde ledengroei van GHBS in de afgelopen jaren worden de teamaantallen doorberekend voor de jaren 2012, 2016, 2020 en 2030. Bij GHBS is naast een doorberekening op basis van groeipercentage ook een analyse gemaakt op basis van de absolute ledengroei die de afgelopen jaren is doorgemaakt (60 leden per jaar). Om het benodigde aantal velden te bepalen is gebruik gemaakt van de planningsnormen van NOC*NSF.

2.1.4 Interview sportbonden en verenigingen

Om te bepalen in hoeverre de aanwezige atletiekaccommodatie voldoende ruimte biedt of aanleiding geeft voor aanleg van aanvullende/ nieuwe accommodatie wordt gesproken met de Atletiekunie over de ontwikkelingen van de atletieksport in Groningen en omgeving. Daarnaast wordt uitgegaan van de vuistregel van de Atletiekunie; één atletiekbaan bij meer dan 40.000 inwoners. Vervolgens wordt gekeken wat de eigenschappen zijn van de aanwezige atletiekaccommodatie in de gemeente Groningen. Tot slot wordt door middel van interviews met Groningen Atletiek in kaart gebracht wat de huidige ruimtebehoefte is en welke ontwikkelingen de vereniging naar verwachting gaat doormaken.

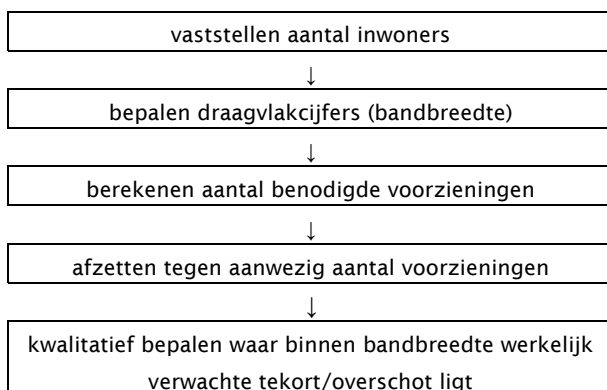
Bij de behoeftebepaling van rugby wordt op een soortgelijke wijze te werk gegaan. Hierbij wordt contact gelegd met de twee rugbyverenigingen in Groningen om onder andere de huidige behoefte te vernemen en de groeiverwachtingen in kaart te brengen.

2.1.5 Draagvlakmethode

Voor de berekening van de binnensportaccommodaties is gebruik gemaakt van draagvlakcijfers: het aantal inwoners per voorziening. De gebruikte draagvlakcijfers zijn afkomstig uit de Planologische Kengetallen. Er worden twee draagvlakcijfers gegeven zodat een bandbreedte ontstaat. De maximale variant gaat uit van één sporthal op 15.000 inwoners en de minimale variant van één sporthal op 20.000 inwoners. De berekende vraag naar sporthallen wordt afgezet tegen het aanbod. Na het vaststellen van de huidige ruimtebehoefte door middel van de draagvlakcijfers kan met bevolkingsprognosegegevens (van de bevolking van 6 jaar en ouder) (zie tabel 2.2) daarna tevens de toekomstige ruimtebehoefte worden berekend. Hierbij is ook aandacht voor het aantal sportzalen en de praktijkervaring van de gemeente Groningen. Voor de volledigheid worden ook berekeningen uitgevoerd waarbij de studentensport buiten beschouwing wordt gelaten.

De draagvlakmethode scheidt een bandbreedte voor de behoefte aan sporthallen (verschil minimale en maximale variant). De plaatsbepaling binnen deze bandbreedte is vooral afhankelijk van de aanwezigheid van sportzalen (buffer bij ondercapaciteit), de populariteit van binnensporten, bevolkingsamenstelling en de ervaringen uit het veld (verenigingen en gemeente).

Tabel 2.1 Berekening ruimtebehoefte: draagvlakmethode (sporthallen)

Tabel 2.2 Bevolkingsprognose Groningen

	2008	2012	2016	2020	2030
6 jaar en ouder	172.503	178.886	185.320	191.042	206.387
Groei tov 2008 (in %)		3,7	7,4	10,7	19,6

2.1.6 Overzicht analysemethoden per sport

De gehanteerde analysemethoden worden hieronder nogmaals per sport weergegeven.

Tabel 2.3 Overzicht gebruikte methoden per sport

	Analyse niveau	Gehanteerde analysemethode
Voetbal	Stadsdeel	Methode bevolkingsprognose
	Stedelijk	
	Sportparken (3 geselecteerd)	
Hockey	Stedelijk	Methode bevolkingsprognose
		Methode ledengroeipercentage KNHB
		Methode ledengroei(percentage) GHBS
Korfbal	Stedelijk	Methode bevolkingsprognose
Honk/softbal	Stedelijk	Methode bevolkingsprognose
Tennis	Stedelijk	Methode bevolkingsprognose (obv ledental)
Rugby	Stedelijk	Interview verenigingen, NRB
Atletiek	Stedelijk	Interview verenigingen en ledenbestand KNAU
Binnensport	Stedelijk	Draagvlakmethode en bevolkingsprognose
	Stedelijk exclusief studenten	

2.2 Gebruikte begrippen²

Belastingcoëfficiënt

Geeft per type team aan wat de belasting is van dat type team voor het sportveld, met een seniorteam als standaard (belastingcoëfficiënt seniorteam = 1). Voor juniorenteams is de belastingcoëfficiënt lager dan voor seniorenteams.

Seniorwedstrijdequivalent-teams (SWE-teams):

Op basis van de belastingcoëfficiënt worden de andere teams omgerekend naar seniorteam. Een seniorteam kent een belastingcoëfficiënt van één, terwijl een deel van de jeugdteams een lagere belastingcoëfficiënt kennen. Door de jeugdteams te vermenigvuldigen met de eigen belastingcoëfficiënt wordt de belasting uitgedrukt in de belasting van seniorteam. Het resultaat van de optelling van deze optelling wordt de seniorwedstrijdequivalent-teams genoemd. Omrekening van aantal teams naar aantal seniorwedstrijdequivalent-teams gebeurt dus met behulp van de belastingcoëfficiënt.

Planningsnorm (NOC*NSF):

Geeft, al dan niet per type wedstrijdveld, aan hoeveel SWE-teams wedstrijden kunnen spelen op dit veld. Bij voetbal en hockey worden andere planningsnormen gehanteerd voor zaterdag, zondag en het gehele weekend. Deze afwijkende normen zijn gebaseerd op de belasting van de velden. In het geval van voetbal is de planningsnorm voor de zaterdag (norm=5,5) hoger dan voor de zondag (norm=5). Dit komt enerzijds door de mindere belasting van de jeugdteams die op zaterdag actief zijn. Anderzijds spelen organisatorische zaken een rol (onder andere kleedkamergebruik). De planningsnorm voor het weekend (norm=9) is geen optelling van de norm voor zaterdag en zondag, omdat dit ten koste zou gaan van de kwaliteit van het veld. Met behulp van de planningsnorm wordt bepaald hoeveel velden er nodig zijn.

2.3 Dataverzameling

Voor de dataverzameling bij sportverenigingen is samengewerkt met de gemeente Groningen. Zij hebben alle sportverenigingen in Groningen uitgenodigd om deel te nemen aan het ruimteonderzoek. Hierbij hebben zij gebruik gemaakt van door het W.J.H. Mulier Instituut aangeleverde vragenlijsten. De vragenlijsten voor de binnensportverenigingen en de buitensportverenigingen verschillen van opzet. Wanneer een vereniging zowel gebruik maakt van binnensport- als buitensportaccommodaties hebben zij beide vragenlijsten toegestuurd gekregen.

De gemeente Groningen heeft zorggedragen voor het verstrekken van een overzicht van de aanwezige binnensport- en buitensportaccommodaties. Bij de buitensportaccommodaties is inzicht geboden in het aantal sportvelden, de soort ondergrond (natuurgras / kunstgras) en de afmeting van de velden. Tevens is van de gemeente Groningen de bevolkingsprognoses voor

² Bron: Handboek Sportaccommodaties ISA Sport (ism NOC*NSF). ARKO SPORTS MEDIA BV: Nieuwegein

Groningen tot en met 2023 verkregen uitgesplitst per leeftijdsjaar. Het W.J.H. Mulier Instituut heeft deze bevolkingsprognose aangevuld met een prognose voor 2030, om de gewenste doorkijk naar 2030 te kunnen realiseren. Hiervoor is gebruik gemaakt van het rekenkundig gemiddelde van vier geconstrueerde trendlijnen.

- Trendlijn 1: Continuering trendlijn 2008-2023 tot 2030
- Trendlijn 2: Continuering trendlijn 2016-2023 tot 2030
- Trendlijn 3: Continuering trendlijn 2010-2020 tot 2030
- Trendlijn 4: Continuering trendlijn 2020-2023 tot 2030

Dit tabellenrapport is opgesteld op basis van de ingevulde vragenlijsten van sportverenigingen uit Groningen, informatie van sportbonden en de verkregen informatie van gemeente Groningen over enerzijds de bevolkingsontwikkeling tot en met 2023 (aangevuld met bevolkingsprognose van W.J.H. Mulier Instituut voor 2030) en anderzijds de aanwezige binnensport- en buitensportaccommodaties in Groningen. Daarnaast zijn door het W.J.H. Mulier Instituut aanvullende gesprekken gevoerd met verschillende partijen over de ruimtebehoefte in Groningen. Een overzicht van de gesprekspartners is opgenomen in de bijlage (bijlage B.3).

3. Buitensport

3.1 Voetbal

In tabel 3.1 is uitgegaan van het totaal aanwezig aantal velden per vereniging en/of per accommodatie op 1 september 2008. Hierbij zijn trainingsvelden en wedstrijdvelden niet apart gerapporteerd, maar wel apart in de berekeningen opgenomen. De gerapporteerde behoefte is dus de behoefte aan wedstrijd én trainingsvelden. Mocht zich een tekort voordoen aan wedstrijd- of trainingsvelden dan is dit aangegeven in de toelichting bij de tabellen.

Bij de berekeningen die bij tabel 3.2 en verder zijn uitgevoerd, zijn kunstgrasvelden gelijk gesteld aan twee grasvelden (één wedstrijdveld en één trainingsveld).

Wanneer een trainingsveld in de documentatie van gemeente Groningen is opgenomen als oefenhoek, wordt deze in tabel 3.1 apart weergegeven. In de daaropvolgende tabellen worden deze oefenhoeken buiten beschouwing gelaten, omdat oefenhoeken vanwege de afmetingen niet meegenomen kunnen worden in de berekening.

De vier kunstgrasvelden die de gemeente Groningen in de komende jaren aan gaat leggen (tot 2010), ter vervanging van vier grasvelden, zijn nog niet meegenomen in tabel 3.1. Deze kunstgrasvelden worden vanaf 2012 meegeteld. In ditzelfde tijdsbestek wordt door de gemeente twee wedstrijdvelden afgestoten.

De kunstgrasvelden die in 2008 zijn opgeleverd zijn wel meegenomen bij de uitgangssituatie in 2008.

Tabel 3.1 Voetbal in Groningen per stadsdeel en sportpark – uitgangssituatie seizoen 2008-2009

Stadsdeel / Oude wijken	Aantal teams																	Totaal			
	Velden		Senioren heren				Senioren dames				juniores				pupillen				Overig g-team		
	natuur-gras	kunst-gras	Za	Zo	Za	Zo	A	B	C	Meisjes	D	E	F								
Het Noorden	2,0	1,0	11	5	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	0	0	0	21	
Totaal	2,0	1,0	11	5	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	0	0	0	21	
Noordwest																					
De Kring	1,5		5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	7	
De Parrel / Selwerd	1,0	1,5	6	7	1	0	1	1	1	1	0	1	2	3	1	2	3	0	0	23	
Hoogkerk	3,0	1,0	4	4	2	0	1	1	2	1	2	1	3	9	1	11	0	0	38		
Vinkhuizen I/II	10,5	0,5	12	9	4	0	2	4	5	3	10	12	12	0	0	0	0	0	73		
Totaal	16,0	3,0	27	20	7	0	4	6	8	4	15	24	26	0	141						
Groningen Zuid																					
Coendersborg	3,0	2,0	15	10	4	0	0	0	4	0	2	2	3	1	2	3	0	0	41		
Corpus den Hoorn	6,0	2,0	10	10	0	0	2	3	5	0	6	3	4	0	43						
Esserberg	5,5	2,0	9	15	3	0	7	7	8	2	12	18	19	0	100						
Stadspark	1,5	2,0	9	9	1	0	2	0	2	0	4	5	6	0	38						
Totaal	16,0	8,0	43	44	8	0	11	10	19	2	24	28	32	1	222						
Noorddijk																					
Engelbert	2,0		0	2	0	0	1	1	0	0	2	1	2	0	9						
Kardinge	6,0	3,0	6	18	2	0	2	6	10	1	13	19	13	0	90						
Lewenborg		2,0	0	4	1	0	2	1	2	2	4	4	3	0	23						
Totaal	8,0	5,0	6	24	3	0	5	8	12	3	19	24	18	0	122						
Totaal Groningen*	42,0	17,0	87	93	20	0	20	24	39	9	60	77	76	1	506						

* Kunstgrasvelden tellen in de planning dubbel (één wedstrijdveld en één trainingsveld) terwijl oefenhoeken buiten beschouwing worden gelaten.

De 42 natuurgrasvelden betreffen 35,5 wedstrijdvelden en 6,5 trainingsvelden. Totaal worden er voor de planning 76 velden (= 35,5 + 6,5 + (17 * 2)) meegenomen.

De wedstrijdcapaciteit is (35,5+17) 52,5 velden. De trainingscapaciteit is (6,5+17) 23,5 velden.

Tabel 3.2 Voetbal in Groningen t/m 2030 volgens bevolkingsprognosemethode

Jaar	Aantal teams										Behoeftes aan velden			Resultaat				
	Senioren heren		Senioren dames		Junioren			Pupillen			Overig g-team	Total	Wedstrijd	Training	Behoeftes	Aanbod*	Overschot / tekort	
	Za	Zo	Za	Zo	A	B	C	Meisjes	D	E								F
2008	87	93	20	0	2,0	2,4	3,9	9	60	77	76	1	506	47	22	69	76	7
2012	89,75	95,94	20,63	0,00	20,25	24,31	39,50	9,11	60,57	77,73	76,72	1,01	515,53	48	23	71	78	7
2016	92,40	98,77	21,24	0,00	21,33	25,59	41,59	9,60	59,87	76,84	75,84	1,07	524,13	49	23	72	78	6
2020	94,70	101,23	21,77	0,00	21,04	25,25	41,03	9,47	60,98	78,26	77,24	1,05	532,02	50	24	74	78	4
2030	100,78	107,73	23,17	0,00	21,63	25,96	42,19	9,74	64,06	82,21	81,14	1,08	559,68	52	25	77	78	1

* In 2008 beschikt Groningen over 52,5 wedstrijdvelden en 23,5 trainingsvelden. Vanaf 2012 beschikt Groningen over 50,5 wedstrijdvelden en 27,5 trainingsvelden

Toelichting tabel 3.2

Bij deze berekening is uitgegaan van de fictieve situatie dat een team niet aan een vereniging of accommodatie gebonden is, maar voor haar wedstrijden en trainingen op elk voetbalveld in gemeente Groningen terecht kan. Omdat dit niet de realiteit is, maar planologisch gezien de meest ideale situatie, levert deze prognose een onderschatting van het werkelijke tekort of een overschatting van het werkelijk overschot aan voetbalvelden in gemeente Groningen.

Op basis van de stedelijke gegevens (en NOC*NSF normen) is het huidige aantal voetbalvelden in de gemeente Groningen toereikend om aan de stedelijke behoefte aan voetbalvelden te voorzien (overschot van zeven voetbalvelden). Door de vervanging van vier grasvelden door vier kunstgrasvelden en het afstoten van twee wedstrijdelden neemt het rekenkundig aantal voetbalvelden toe van 76 naar 78 voetbalvelden. Het overschot aan velden blijft in 2012 door de aanleg van de kunstgrasvelden zeven velden. Dit overschot loopt door de bevolkingsontwikkeling vanaf 2012 terug naar zes voetbalvelden in 2016 en vier voetbalvelden in 2020. In 2030 is als gevolg van de bevolkingsgroei nog maar een overschot van één voetbalveld te verwachten.

De gemeente Groningen voldoet ook in 2030, wanneer stadsbreed wordt gekeken, aan het benodigd aantal trainingsvelden. De gemeente Groningen komt volgens de prognoses in 2030 wel anderhalf wedstrijdveld tekort (50,5 wedstrijdelden aanwezig bij een behoefte van 52 wedstrijdelden).

Tabel 3.3 Voetbal in Groningen per stadsdeel t/m 2030 volgens bevolkingsprognosemethode

Jaar	Aantal teams														Behoeftes aan velden				Resultaat	
	Senioren heren		Senioren dames		Junioren			Meisjes			Pupillen		Overig g team	Totaal	Wedstrijd	Training	Behoeftes	Aanbod*	Overschot /tekort	
	Za	Zo	Za	Zo	A	B	C	D	E	F										
Centrum / Oude wijken																				
2008	11	5	2	0	0	0	0	0	2	1	0	0	21	3	1	4	4	0		
2012	11,55	5,25	2,10	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,96	0,98	0,00	0,00	21,84	3	2	5	5	0		
2016	11,91	5,41	2,17	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,91	0,95	0,00	0,00	22,35	3	2	5	5	0		
2020	12,07	5,49	2,19	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,96	0,98	0,00	0,00	22,69	3	2	5	5	0		
2030	12,71	5,78	2,31	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2,02	1,01	0,00	0,00	23,82	3	2	5	5	0		
Noordwest																				
2008	27	20	7	0	4	6	8	4	15	24	26	0	141	14	6	20	22	2		
2012	27,71	20,52	7,18	0,00	4,41	6,62	8,83	4,41	16,51	26,42	28,62	0,00	151,24	15	6	21	22	1		
2016	28,55	21,15	7,40	0,00	4,95	7,42	9,89	4,95	16,76	26,81	29,05	0,00	156,91	15	7	22	22	0		
2020	29,40	21,78	7,62	0,00	5,06	7,59	10,12	5,06	16,96	27,13	29,39	0,00	160,10	16	7	23	22	-1		
2030	31,20	23,11	8,09	0,00	5,53	8,29	11,05	5,53	17,90	28,64	31,03	0,00	170,35	17	7	24	22	-2		
Groningen Zuid																				
2008	43	44	8	0	11	10	19	2	24	28	32	1	222	21	10	31	32	1		
2012	44,91	45,96	8,36	0,00	10,80	9,82	18,65	1,96	23,67	27,61	31,56	0,98	224,27	22	10	32	33	1		
2016	46,46	47,54	8,64	0,00	11,12	10,11	19,22	2,02	22,17	25,86	29,56	1,01	223,72	22	11	33	33	0		
2020	47,74	48,85	8,88	0,00	10,53	9,57	18,18	1,91	22,44	26,18	29,82	0,96	225,15	22	11	33	33	0		
2030	51,27	52,46	9,54	0,00	10,05	9,13	17,36	1,83	23,32	27,21	31,09	0,91	234,16	22	11	33	33	0		
Noorddijk																				
2008	6	24	3	0	5	8	12	3	19	24	18	0	122	10	5	15	18	3		
2012	5,86	23,43	2,93	0,00	4,93	7,89	11,84	2,96	18,04	22,78	17,09	0,00	117,75	10	5	15	18	3		
2016	5,96	23,83	2,98	0,00	5,02	8,04	12,05	3,01	18,04	22,79	17,09	0,00	118,82	10	5	15	18	3		
2020	6,22	24,86	3,11	0,00	5,06	8,10	12,15	3,04	18,49	23,35	17,52	0,00	121,91	10	5	15	18	3		
2030	6,71	26,86	3,36	0,00	5,32	8,51	12,77	3,19	19,65	24,83	18,62	0,00	129,83	11	5	16	18	2		

* Centrum / oude wijken in 2008 3 wedstrijd en 1 trainingsveld en vanaf 2012 3 wedstrijd en 2 trainingsvelden. Noordwest in 2008 17 wedstrijd en 5 trainingsvelden en vanaf 2012 15 wedstrijd en 7 trainingsvelden. Groningen Zuid in 2008 21,5 wedstrijd en 10,5 trainingsvelden en vanaf 2012 21,5 wedstrijd en 11,5 trainingsvelden. Noorddijk vanaf 2008 11 wedstrijd velden en 7 trainingsvelden.

Toelichting tabel 3.3

Wanneer de berekeningen per stadsdeel worden uitgevoerd, blijkt de behoefte aan voetbalvelden op een ander niveau te liggen. Op een kleiner schaalniveau wordt immers, mede door afronding ($0,25=1$), een grotere totale behoefte gemeten. Daarnaast kan een tekort aan velden in het ene stadsdeel op stedelijk niveau worden opgeheven door een overschot in een ander stadsdeel. Door middel van de analyses op stadsdeel niveau is het mogelijk om beter zicht te krijgen in de behoeften in verschillende delen van de stad. Hierbij dient overigens opgemerkt te worden dat het mogelijk is dat een stadsdeel een overschot kent terwijl één of zelfs meerdere sportparken die zich in dit stadsdeel bevinden een tekort aan velden kennen. Hieronder volgt een beschrijving van de resultaten van de analyse op stadsdeelniveau.

Stadsdeel Centrum / Oude Wijken heeft op dit moment geen overschot of tekort aan velden. Door de geplande aanleg van een kunstgrasveld ter vervanging van een grasveld wordt een uitbreiding van de trainingscapaciteit gerealiseerd. Dankzij deze uitbreiding blijft de evenwichtsituatie in Centrum / Oude Wijken in stand tot 2030.

In Noordwest is op dit moment een overschot van twee velden. Door de verwachte bevolkingsontwikkeling loopt dit overschot terug tot een evenwichtsituatie in 2016. Daarna neemt de behoefte verder toe en ontstaat een tekort van één veld in 2020 en twee velden in 2030.

Wanneer gekeken wordt naar de wedstrijd- en trainingscapaciteit wordt zichtbaar dat ondanks het overschot aan velden in 2008 sprake is van een tekort van één trainingsveld. Het tekort aan trainingsvelden dat zich in 2008 voordoet wordt opgelost door twee grasvelden om te zetten in twee kunstgrasvelden (geplande uitbreiding). De trainingscapaciteit neemt toe met twee velden en voldoet hierdoor aan de behoefte tot 2030. De wedstrijdcapaciteit voldoet de eerste jaren aan de behoefte. In 2020 wordt voor het eerst een tekort aan wedstrijdvelden geregistreerd (tekort van één veld). Dit tekort loopt op tot twee velden in 2030.

Op basis van de huidige situatie heeft Groningen Zuid een overschot van één voetbalveld. De geplande aanleg van een kunstgrasveld (ter vervanging van een grasveld) zorgt ervoor dat dit overschot in stand blijft in 2012. Voor de jaren 2016, 2020 en 2030 wordt een evenwichtsituatie verwacht.

De aanleg van een kunstgrasveld ter vervanging van een grasveld is een goed besluit geweest om de trainingscapaciteit uit te breiden. Door deze uitbreiding beschikt Groningen Zuid over voldoende trainingscapaciteit tot 2030. Ten aanzien van de wedstrijdvelden kent Groningen Zuid een behoefte en aanbod van 21,5 wedstrijdvelden tot en met 2020. In 2030 wordt een behoefte verwacht van 22 wedstrijdvelden. Het is overigens denkbaar dat de aanwezigheid van dit halve veld problemen geeft voor de planning van wedstrijden, omdat dit veld alleen geschikt is voor wedstrijden van de F-jeugd en E-jeugd. Omdat in 2012 een afgeronde behoefte van 22 wedstrijdvelden ontstaat, is het uitbreiden van de wedstrijdcapaciteit naar 22 velden in 2012 te rechtvaardigen.

Het stadsdeel Noorddijk kent een overschot van drie velden in 2008. Dit overschot loopt pas na 2020 terug tot een overschot van twee velden in 2030. Voor alle jaren geldt dat het overwegend een overschot aan trainingsvelden betreft.

Tabel 3.4 Voetbal op drie sportparken (Hoogkerk, Esserberg en Kardinge) t/m 2030 volgens bevolkingsprognosemethode

Jaar	Aantal teams													Behoeftes aan velden			Resultaat		
	Senioren heren			Senioren dames			Junioren			Pupillen			Overig	Totaal	Wedstrijd	Training	Behoeftes	Aanbod*	Overschot / tekort
	Za	Zo	Za	Za	Zo	A	B	C	Meisjes	D	E	F							
2008	4	4	2	0	1	1	1	2	1	3	9	11	0	38	3,5	1,5	5,0	5	0
2012	4,10	4,10	2,05	0,00	1,10	1,10	2,21	1,10	1,10	3,30	9,91	12,11	0,00	41,10	3,5	1,5	5,0	5	0
2016	4,23	4,23	2,11	0,00	1,24	1,24	2,47	1,24	1,24	3,35	10,05	12,29	0,00	42,45	3,5	1,5	5,0	5	0
2020	4,36	4,36	2,18	0,00	1,26	1,26	2,53	1,26	1,26	3,39	10,17	12,43	0,00	43,21	3,5	1,5	5,0	5	0
2030	4,62	4,62	2,31	0,00	1,38	1,38	2,76	1,38	1,38	3,58	10,74	13,13	0,00	45,91	4,0	1,5	5,5	5	-0,5
2008	9	15	3	0	7	7	8	2	12	18	19	19	0	100	9	4	13	9,5	-3,5
2012	9,40	15,67	3,13	0,00	6,87	6,87	7,85	1,96	11,83	17,75	18,74	18,74	0,00	100,08	9	4	13	10,5	-2,5
2016	9,72	16,21	3,24	0,00	7,08	7,08	8,09	2,02	11,08	16,63	17,55	17,55	0,00	98,70	9	4	13	10,5	-2,5
2020	9,99	16,65	3,33	0,00	6,70	6,70	7,65	1,91	11,22	16,83	17,76	17,76	0,00	98,75	9	4	13	10,5	-2,5
2030	10,73	17,88	3,58	0,00	6,39	6,39	7,31	1,83	11,66	17,49	18,46	18,46	0,00	101,73	9	4	13	10,5	-2,5
2008	6	18	2	0	2	6	10	1	13	19	13	13	0	90	7	4	11	12	1
2012	5,86	17,57	1,95	0,00	1,97	5,92	9,87	0,99	12,34	18,04	12,34	12,34	0,00	86,85	7	4	11	12	1
2016	5,96	17,87	1,99	0,00	2,01	6,03	10,04	1,00	12,35	18,04	12,35	12,35	0,00	87,63	7	4	11	12	1
2020	6,22	18,65	2,07	0,00	2,03	6,08	10,13	1,01	12,65	18,49	12,65	12,65	0,00	89,97	7	4	11	12	1
2030	6,71	20,14	2,24	0,00	2,13	6,39	10,64	1,06	13,45	19,65	13,45	13,45	0,00	95,86	8	4	12	12	0

* Hoogkerk heeft 3,5 wedstrijd- en 1,5 trainingsvelden. Esserberg heeft in 2008 7 wedstrijd- en 2,5 trainingsvelden en vanaf 2012 7 wedstrijd- en 3,5 trainingsvelden. Kardinge heeft 8 wedstrijd- en 4 trainingsvelden.

** Bij Hoogkerk en Esserberg is het resultaat op basis van halve velden weergegeven omdat ook halve velden aangeboden worden. Bij afronding op hele velden zou een onjuist beeld ontstaan.

Toelichting tabel 3.4

De gemeente Groningen heeft drie sportparken geselecteerd om nader te onderzoeken, te weten sportpark Hoogkerk, sportpark Esserberg en sportpark Kardinge. De analyses die op deze sportparken zijn verricht moeten meer inzicht bieden in de opbouw van overschotten en tekorten in de verschillende stadsdelen.

Sportpark Hoogkerk (onderdeel stadsdeel Noordwest met overschot van 2 velden in 2008)

Sportpark Hoogkerk bevindt zich in een stadsdeel met een overschot aan velden. Sportpark Hoogkerk kent zelf daarentegen geen overschot. In 2008 is de behoefte aan velden gelijk aan het aanbod. Vanaf 2020 wordt echter een tekort van een half veld geconstateerd. Vanaf 2030 heeft sportpark Hoogkerk echter behoefte aan vier wedstrijdsvelden en volstaat hiermee 3,5 wedstrijdsvelden niet langer. Overigens verdient het aanbeveling om eerder over te gaan tot het ophogen naar vier wedstrijdsvelden, omdat halve wedstrijdsvelden alleen geschikt zijn voor F-jeugd en E-jeugd en hierdoor voor de planning problemen op kunnen leveren.

Sportpark Esserberg (onderdeel stadsdeel Groningen Zuid met overschot van 1 veld in 2008)

Sportpark Esserberg kent een tekort van 3,5 velden in 2008, die door de aanleg van kunstgras na 2008 stabiel blijft op een tekort van 2,5 velden. Het tekort doet zich vooral voor bij de wedstrijdsvelden. Sportpark Esserberg heeft zeven wedstrijdsvelden, terwijl een constante behoefte van negen wedstrijdsvelden is geconstateerd. Daarnaast is een klein tekort aan trainingsvelden waarneembaar. Het sportpark beschikt vanaf 2012, na aanleg van het geplande kunstgrasveld, over 3,5 trainingsvelden, terwijl vraag is naar vier trainingsvelden. Uitbreiding tot vier trainingsvelden is, naast de uitbreiding van wedstrijdsvelden, derhalve gewenst.

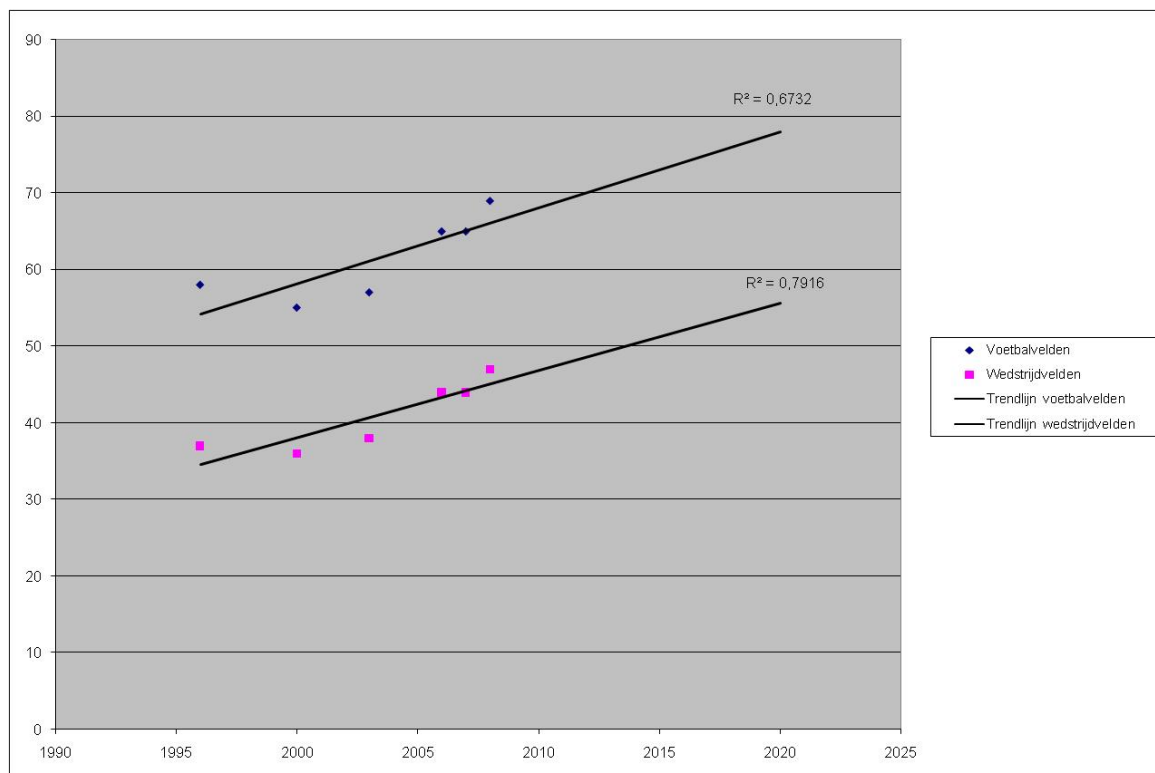
Sportpark Kardinge (onderdeel stadsdeel Noorddijk met overschot van 3 velden in 2008)

Sportpark Kardinge is één van de sportparken in stadsdeel Noorddijk die te maken heeft met een overschot aan velden. In 2008 betreft het een overschot van één veld. Dit tekort blijft in 2012, 2016 en 2020 bestaan. In 2030 wordt naar verwachting een evenwichtsituatie bereikt. Sportpark Kardinge beschikt tijdens de gehele periode 2008-2030 over voldoende wedstrijdsvelden en over voldoende trainingsvelden.

Trendextrapolatie voetbal

Ter aanvulling op de analyses op basis van bevolkingsprognose is een trendextrapolatie verricht op basis van historische teamaantallen. De teamaantallen die beschikbaar zijn vanaf 1996 zijn hiervoor gebruikt. In onderstaande figuur is weergegeven hoe de behoefte aan wedstrijdvelden en de totale behoefte aan voetbalvelden, zich op basis van de trendextrapolatie zal ontwikkelen.

Figuur 3.1 Trendextrapolatie voetbal in Groningen 1996-2020

De behoefte aan voetbalvelden bedraagt in 2020 op basis van de trendextrapolatie 78 velden. Hiermee wordt een meer dan bevolkingsmatige groei van voetbal verondersteld. De prognose op basis van bevolkingsontwikkelingen kwam namelijk uit op een behoefte van 74 voetbalvelden in 2020. Dit is overigens niet verwonderlijk, want de voetbaldeelname heeft op basis van de teamaantallen vanaf 2000 (met uitzondering van 2006-2007) een bovengemiddelde groei gekend. Mocht deze groei zich voortzetten dan levert dit geen problemen op wanneer naar het totaal aantal velden wordt gekeken. De gemeente Groningen beschikt na aanleg van de reeds geplande kunstgrasvelden immers over 78 voetbalvelden (gelijk aan vraag). Wel doet zich dan een probleem voor bij de wedstrijdcapaciteit. Op basis van de trendextrapolatie wordt een behoefte geschat van 56 wedstrijdvelden, terwijl in de gemeente Groningen, bij het uitblijven van verdere capaciteitsuitbreiding, in 2020 50,5 wedstrijdvelden aanwezig zullen zijn. Hierdoor bedraagt het tekort op basis van de trendextrapolatie in 2020 vijf tot zes wedstrijdvelden. Het is evenals bij de bevolkingsprognose ook bij de trendextrapolatie niet ondenkbaar dat de stedelijke analyse een onderschatting oplevert. Het is wel duidelijk dat de prognose op basis van de bevolkingsgroei gezien kan worden als een gematigde variant. De trendlijn voorspeld immers een grotere stijging van de behoefte aan voetbalvelden dan op basis van de bevolkingsprognose wordt verwacht.

3.2 Hockey

Kanttekening bij toekomstsituatie hockey

Zowel op basis van de bevolkingsprognose als op basis van de geprognosticeerde groei van de KNHB wordt een tekort aan hockeyvelden geconstateerd (zie tabel 3.5 en tabel 3.6). Op basis van de bevolkingsgroei is een stabiel tekort van één hockeyveld waar te nemen (zie tabel 3.5). Bij een berekening op basis van het groeipercentage van de hockeybond (3,85% per jaar tot 2030) neemt het tekort in de loop der jaren toe. Volgens deze berekening kent gemeente Groningen een tekort van drie hockeyvelden in 2020. Dit tekort neemt op basis van de groei van de KNHB grote vormen aan in 2030 (tekort van 5 hockeyvelden). Gezien de bovengemiddelde groei van de hockeysport in Groningen over de afgelopen jaren, is het wel reëel om te veronderstellen dat de gemiddelde groei van 3,85 procent per jaar tot 2020 in gemeente Groningen werkelijkheid gaat worden. Zeker wanneer hierbij de uitbreiding van Ter Borch in de naburige gemeente in acht wordt genomen. Ter Borch zal in 2015 1.250 woningen hebben, in de midden en hogere prijsklasse, vooral grondgebonden woningen, vrijstaand en twee onder 1 kap. Vanwege de ligging zal de wijk zich wat sport betreft deels op gemeente Groningen, en meer specifiek op sportpark Corpus den Hoorn, oriënteren.

Wanneer de toekomstige ledenontwikkeling wordt afgeleid uit de ledengroei van GHBS vanaf 2004, wordt een grotere ruimtebehoefte geschat. Het gebruikte groeipercentage van 7,1 procent per jaar resulteert in een ruimtebehoefte in 2020 die het huidige aanbod met vijf velden overschrijdt (niet in tabel). Vanaf 2020 is een groeipercentage van 3,85 procent toegepast, conform de verwachtingen van de KNHB. Aannemelijk is dat GHBS, mits voldoende ruimte wordt geboden een bovengemiddelde groei kan bewerkstelligen. Desalniettemin is het moeilijk voor te stellen dat deze bovengemiddelde groei ook na 2020 voortgang vindt. De uitkomst van dit meest positieve scenario, vanuit GHBS bezien, biedt naar onze mening een overschatting van de werkelijke behoefte in 2020 en verder.

Na overleg met GHBS is een andere berekeningsgrondslag vastgesteld om de behoefte in kaart te brengen. Hierbij is een vaste ledengroei van 60 leden per jaar gehanteerd. Deze ledengroei is vergelijkbaar met de historische jaarlijkse absolute ledengroei van GHBS. De resultaten van deze berekening (zie tabel 3.7) laten zien dat het huidige tekort van één hockeyveld in de loop der jaren stijgt naar een tekort van twee velden in 2012, drie velden in 2016 en vier velden in 2020. Wanneer na 2020 de vaste ledengroei van 60 leden per jaar wordt gehanteerd, is de procentuele groei per jaar minder dan de 3,85 procent die wordt gehanteerd door de KNHB. Daarom is gekozen om vanaf 2020 de groeiverwachting gelijk te stellen aan de verwachte groei van de KNHB. Afhankelijk van de keuze voor de vaste ledengroei van 60 leden per jaar of de verwachte 3,85 procent groei per jaar van de KNHB komt het tekort in 2030 uit op respectievelijk zes of zeven velden.

De berekening op basis van de groeiprognose van GHBS vormt naar onze mening het meest betrouwbare resultaat. Enerzijds omdat deze analyse aandacht heeft voor de historische groei van de hockeysport in Groningen. Anderzijds omdat de algemene verwachting is dat Groningen een groeiregio gaat vormen op hockeygebied. De verwachting is daarom dat Groningen een sterkere groei gaat doormaken dan de voorspelde 3,85 procent van de KNHB. Geconcludeerd kan worden dat de hockeyvereniging GHBS anno 2008 een tekort heeft van één veld en iedere vier jaar behoefte zal hebben aan één extra hockeyveld.

Tabel 3.5 Hockey in Groningen t/m 2030 volgens bevolkingsprognosemethode

	Aantal velden			Aantal teams				Behoeftte aan velden			Resultaten	
	Sportpark Corpus den Hoor	Kunstgras	Senioren	Senioren ABC	Junioreren D	Pupillen EF	Totaal	Zondag	Zaterdag	Huidig aanbod	Overschot / tekort	Afgerond
2008	GHBS	3	28	17	8	17	70	3,11	3,50	3	-0,50	-1
2012	GHBS	3	28,88	17,22	8,08	17,16	71,34	3,21	3,54	3	-0,54	-1
2016	GHBS	3	29,74	18,13	7,98	16,96	72,81	3,30	3,62	3	-0,62	-1
2020	GHBS	3	30,48	17,88	8,13	17,28	73,77	3,39	3,62	3	-0,62	-1
2030	GHBS	3	32,43	18,39	8,54	18,15	77,51	3,60	3,76	3	-0,76	-1

Tabel 3.6 Hockey in Groningen t/m 2030 op basis van 3,85% ledengroei per jaar (groeiervwachting KNHB)

	Aantal velden				Aantal teams				Behoefte aan velden			Resultaten	
	Sportpark Corpus den Hoorn	Kunstgras	Senioren	Junior ABC	Pupillen D	Pupillen EF	Totaal	Zondag	Zaterdag	Huidig aanbod	Overschot / tekort	Afgerond	
2008	GHBS	3	28	17	8	17	70	3,11	3,50	3	-0,50	-1	
2012	GHBS	3	32,57	19,77	9,30	19,77	81,42	3,62	4,07	3	-1,07	-1	
2016	GHBS	3	37,88	23,00	10,82	23,00	94,70	4,21	4,74	3	-1,74	-2	
2020	GHBS	3	44,06	26,75	12,59	26,75	110,15	4,90	5,51	3	-2,51	-3	
2030	GHBS	3	64,28	39,03	18,37	39,03	160,71	7,14	8,04	3	-5,04	-5	

Tabel 3.7 Hockey in Groningen t/m 2030 op basis van ledengroei van 60 leden per jaar tot 2020 (3,85% per jaar van 2020 tot 2030)

Sportpark Corpus den Hoorn	Aantal velden		Aantal teams				Behoeftte aan velden			Resultaten		
	Kunstgras		Senioren	Juniores ABC	Pupillen D	Pupillen EF	Totaal	Zondag	Zaterdag	Huidig aanbod	Overschot / tekort	Afgerond
2008	GHBS	3	28	17	8	17	70	3,11	3,50	3	-0,50	-1
2012	GHBS	3	35,00	21,25	10,00	21,25	87,50	3,89	4,38	3	-1,38	-2
2016	GHBS	3	42,01	25,50	12,00	25,50	105,02	4,67	5,25	3	-2,25	-3
2020	GHBS	3	50,72	30,79	14,49	30,79	126,79	5,64	6,34	3	-3,34	-4
2030	GHBS	3	74,00	44,93	21,14	44,93	184,99	8,22	9,25	3	-6,25	-7

3.3 Korfbal

Uit tabel 3.8 blijkt dat gemeente Groningen een overschot aan korfbalvelden kent. Gemeentebreed is sprake van een overschot aan drie velden. Wanneer op verenigingsniveau wordt gekeken wordt alleen bij Hoogkerk een overschot geconstateerd. Hoogkerk heeft de beschikking over een kunstgras en een natuurgrasveld. Op basis van de analyse kan geconcludeerd worden dat Hoogkerk het natuurgrasveld in principe niet nodig heeft. De overige verenigingen hebben de beschikking over één veld. Doordat het kleine verenigingen zijn hebben ze ook ruim genoeg aan dit ene veld dat per vereniging ter beschikking is gesteld. Het overschot aan velden in gemeente Groningen is het gevolg van de spreiding van verschillende kleine verenigingen over de gemeente. Wanneer de leden niet over vier maar over twee verenigingen waren verdeeld, zou de gemeente met minder velden af kunnen. De bevolkingsontwikkeling in de gemeente Groningen brengt geen verandering in het behoeftepatroon tot 2030.

Tabel 3.8 Korfbal in Groningen t/m 2030 volgens bevolkingsprognosemethode

	Aantallen teams										Behoefte		Resultaten	
	Senioren zaterdag		Senioren zondag	Senioren junioren AB	Aspirant CD	Pupillen EF	Totaal	Totaal		Huidig aanbod	Overschot / tekort	Afgerond		
2008	NIC	1	8		3	4	16	0,60		1	0,40	0		
	Hoogkerk		3	2	4	2	11	0,42		2*	1,58	1		
	Club Brothers		3	1	1	1	6	0,26		1	0,74	0		
	Rog	6		2	1	2	11	0,86		1	0,14	0		
	Totaal	7	14	5	9	9	44	1,76		5	3,24	3		
2012	NIC	1,03	8,25	0,00	3,03	4,04	16,35	0,62		1	0,38	0		
	Hoogkerk	0,00	3,09	2,03	4,04	2,02	11,18	0,42		2*	1,58	1		
	Club Brothers	0,00	3,09	1,01	1,01	1,01	6,13	0,26		1	0,74	0		
	Rog	6,19	0,00	2,03	1,01	2,02	11,24	0,88		1	0,12	0		
	totaal	7,22	14,44	5,06	9,09	9,09	44,90	1,80		5	3,20	3		
2016	NIC	1,06	8,50	0,00	2,99	3,99	16,54	0,63		1	0,37	0		
	Hoogkerk	0,00	3,19	2,13	3,99	2,00	11,31	0,43		2*	1,57	1		
	Club Brothers	0,00	3,19	1,07	1,00	1,00	6,25	0,27		1	0,73	0		
	Rog	6,37	0,00	2,13	1,00	2,00	11,50	0,91		1	0,09	0		
	totaal	7,43	14,87	5,33	8,98	8,98	45,60	1,85		5	3,15	3		
2020	NIC	1,09	8,71	0,00	3,05	4,07	16,91	0,65		1	0,35	0		
	Hoogkerk	0,00	3,27	2,10	4,07	2,03	11,47	0,44		2*	1,56	1		
	Club Brothers	0,00	3,27	1,05	1,02	1,02	6,35	0,28		1	0,72	0		
	Rog	6,53	0,00	2,10	1,02	2,03	11,68	0,93		1	0,07	0		
	totaal	7,62	15,24	5,26	9,15	9,15	46,41	1,88		5	3,12	3		
2030	NIC	1,16	9,27	0,00	3,20	4,27	17,90	0,69		1	0,31	0		
	Hoogkerk	0,00	3,48	2,16	4,27	2,14	12,04	0,46		2*	1,54	1		
	Club Brothers	0,00	3,48	1,08	1,07	1,07	6,69	0,29		1	0,71	0		
	Rog	6,95	0,00	2,16	1,07	2,14	12,32	0,98		1	0,02	0		
	totaal	8,11	16,22	5,41	9,61	9,61	48,95	1,99		5	3,01	3		

* Hoogkerk heeft 1 kunstgrasveld en 1 natuurgrasveld.

3.4 Honk- en softbal

De honk- en softbalvereniging BSC Caribe heeft drie velden tot haar beschikking (1 honkbalveld en 2 softbalvelden). Volgens de planningsnormen volstaat één honkbalveld en één softbalveld (zie tabel 3.9). De honk- en softbalvereniging heeft dus meer velden tot haar beschikking, dan zij volgens de normen nodig heeft. Het overschot van één softbalveld blijft constant tussen 2008 en 2030.

Tabel 3.9 Honk- en softbal in Groningen t/m 2030 volgens bevolkingsprognosemethode

	Aantal normteams				Planningsnorm				Behoefte				Resultaten			
	Honkbal	Softbal	Honkbal	Softbal	Honkbal	Softbal	Honkbal	Softbal	Honkbal	Softbal	Honkbal	Softbal	Aanbod Honkbal	Aanbod Softbal	Overschot / tekort	Afgerond
Sportpark Corpus den Hoorn																
2008	BSC Caribe	6	4	8	10	0,75	0,40	1	2	1,85	2	2	1,85	2	2	2
2012	BSC Caribe	6,17	4,12	8	10	0,77	0,41	1	2	1,82	2	2	1,82	2	2	2
2016	BSC Caribe	6,35	4,23	8	10	0,79	0,42	1	2	1,78	2	2	1,78	2	2	2
2020	BSC Caribe	6,49	4,33	8	10	0,81	0,43	1	2	1,76	2	2	1,76	2	2	2
2030	BSC Caribe	6,88	4,59	8	10	0,86	0,46	1	2	1,68	1	2	1,68	1	2	1

3.5 Tennis

De tennisverenigingen in gemeente Groningen hebben een tekort aan tennisbanen (zie tabel 3.10). In 2008 bedraagt het tekort gemeentebreed twee tennisbanen. Dit tekort neemt geleidelijk toe tot 2020, waar een tekort van zes tennisbanen wordt geconstateerd. In 2030 wordt een tekort van tien tennisbanen verwacht.

Het grootste tekort doet zich voor bij GLTB. GLTB kampt in 2008 met een tekort aan twee tennisbanen. Dit tekort loopt tot 2030 geleidelijk op naar een tekort van vijf tennisbanen. Bij Cream Crackers ontstaat vanaf 2012 een tekort aan tennisbanen. Hierbij dient overigens wel opgemerkt te worden dat de zes indoor tennisbanen en de twee verhuurbanen die de vereniging deels (indien vrij van verhuur) tot haar beschikking heeft, niet zijn meegerekend. De verwachting is dat Cream Crackers haar tekorten zeker tot 2020 moeiteloos hiermee kan opvangen.

De tekorten zijn gedeeltelijk te wijten aan het ontbreken van verlichting op het leeuwendeel van de banen. Wanneer tennisbanen zijn voorzien van een goede verlichting kunnen deze meer intensief gebruikt worden (lees ook in de avonduren) waardoor minder tennisbanen nodig zijn om aan de behoefte te voorzien.

In deze berekeningen zijn de indoor banen en de tennisbanen die door de gemeente particulier worden verhuurd buiten beschouwing gelaten.

Tabel 3.10 Tennis in Groningen t/m 2030 volgens bevolkingsprognosemethode

	Aantal leden				Planningsnorm*			Behoeftes		Resultaten	
	Senioren	Jeugd	Totaal	Jeugd	Senioren	Banen	Huidig Aanbod	Overschot / tekort	Afgerond		
2008											
GLTV Cream Crackers**	1380	150	1530	85	64	22,33	22	-0,33	0		
GLTB	750	270	1020	76	56	16,32	14	-2,32	-2		
LTC Hoogkerk	78	12	90	70	50	1,64	2	0,36	0		
GTV Van Starckenborgh	479	64	543	90	70	7,25	7	-0,25	0		
Totaal	2687	496	3183	82	62	47,46	45	-2,46	-2		
2012											
GLTV Cream Crackers**	1423,6	151,9	1575,5	85	64	23,01	22	-1,01	-1		
GLTB	773,7	273,4	1047,1	76	56	16,76	14	-2,76	-3		
LTC Hoogkerk	80,5	12,2	92,6	70	50	1,69	2	0,31	0		
GTV Van Starckenborgh	494,1	64,8	559,0	90	70	7,47	7	-0,47	0		
Totaal	2771,9	502,3	3274,2	82	62	48,84	45	-3,84	-4		
2016											
GLTV Cream Crackers**	1465,6	160,0	1625,5	85	64	23,73	22	-1,73	-2		
GLTB	796,5	287,9	1084,4	76	56	17,34	14	-3,34	-3		
LTC Hoogkerk	82,8	12,8	95,6	70	50	1,74	2	0,26	0		
GTV Van Starckenborgh	508,7	68,2	577,0	90	70	7,70	7	-0,70	-1		
Totaal	2853,7	528,9	3382,6	82	62	50,43	45	-5,43	-5		
2020											
GLTV Cream Crackers**	1502,1	157,8	1659,9	85	64	24,25	22	-2,25	-2		
GLTB	816,4	284,0	1100,4	76	56	17,63	14	-3,63	-4		
LTC Hoogkerk	84,9	12,6	97,5	70	50	1,78	2	0,22	0		
GTV Van Starckenborgh	521,4	67,3	588,7	90	70	7,87	7	-0,87	-1		
Totaal	2924,8	521,8	3446,6	82	62	51,44	45	-6,44	-6		
2030											
GLTV Cream Crackers**	1598,6	162,3	1760,8	85	64	25,74	22	-3,74	-4		
GLTB	868,8	292,1	1160,8	76	56	18,63	14	-4,63	-5		
LTC Hoogkerk	90,4	13,0	103,3	70	50	1,89	2	0,11	0		
GTV Van Starckenborgh	554,9	69,2	624,1	90	70	8,34	7	-1,34	-1		
Totaal	3112,6	536,5	3649,1	82	62	54,51	45	-9,51	-10		

* Overdag spelende senioren (dames, gepensioneerden) kennen dezelfde normen als de jeugd. Aangenomen is dat 20 procent van de senioren ook overdag kan spelen.

** inclusief leden Tennisvereniging De Hunze

3.6 Rugby

In Groningen is één burger- en één studenten rugbyvereniging actief. Hieronder wordt eerst het huidige en toekomstige ruimtegebruik en ruimtebehoefte gepeild bij de Groningen Studenten Rugby Club. Daarna is aandacht voor de burgervereniging Rugby Club Groningen.

Groninger Studenten Rugby Club

De Groninger Studenten Rugby Club (GSRC) is gehuisvest op het sportpark Corpus ten Hoorn. Deze accommodatie wordt ook gebruikt door een voetbalvereniging. De rugbyvereniging kent momenteel twee teams en heeft de wens om in de toekomst een derde team op te starten. Voor de activiteiten van de huidige twee teams heeft de vereniging één wedstrijdveld en één (kleiner) trainingsveld (oefenhoek) tot de beschikking. Met deze beschikbare ruimte kan ze meer dan uit de voeten.

GSRC geeft aan dat zij uitermate tevreden is met de accommodatie die zij tot haar beschikking heeft. Zij is content met het aantal velden, de kwaliteit van de velden en de faciliteiten die zich bij de velden bevinden. Als het aan GSRC ligt hoeft er niets te veranderen. Ook onze berekeningen geven daar geen aanleiding toe.

Rugby Club Groningen

De burger rugbyvereniging Rugby Club Groningen is gehuisvest op sportpark Esserberg. Hier heeft zij de beschikking over één veld en één oefenhoek (de vereniging geeft zelf aan gebruik te maken van twee oefenhoeken). Voor een vereniging met 140 leden is één wedstrijdveld voldoende om alle wedstrijden af te werken. Dit heeft mede te maken met de aanwezigheid van 30 jeugdleden die op zaterdag actief zijn. De groei die de vereniging de komende jaren verwacht door te maken, zal vooral bij de jeugd worden gerealiseerd. Deze nieuwe leden zullen vooral op zaterdag gebruik maken van de velden, waardoor dit niet vraagt om extra veldcapaciteit. Dit betekent overigens wel dat de voetbalvereniging die nu gebruik maakt van het rugbyveld voor haar jeugdwedstrijden, hiertoe minder in de gelegenheid worden gesteld.

Het afgelopen jaar is de kwaliteit van het veld slecht geweest. Dit is overigens niet te wijten geweest aan een overbelasting van de velden, maar had andere oorzaken. De verwachting is dat het komende seizoen de velden weer in optimale staat verkeren.

Conclusie

Het huidige aanbod aan velden voor de rugbysport in Groningen voldoet aan de behoefte. Mocht de gemeente overwegen om de verenigingen op één sportpark te laten sporten, dan kan hiermee een wedstrijdveld worden bespaard (nog maar één wedstrijdveld nodig). Dit betekent overigens wel dat de trainingscapaciteit moet worden uitgebreid op het betreffende sportpark. Mocht de Rugby Club Groningen in de toekomst meer jeugdleden krijgen, dan is het wenselijk om naast het wedstrijdveld een trainingsveld tot de beschikking te hebben.

3.7 Atletiek

Groningen kent drie verenigingen die gebruik maken van de atletiekaccommodatie. De hoofdgebruiker is Groningen Atletiek. De andere twee gebruikers zijn Studentenatletiekvereniging Vitalis en Triathlonvereniging GVAV Rapiditas.

Ontwikkelingen atletieksport

De Atletiekunie verwacht een beperkte groei van het aantal baanatleten. De groei wordt door de Atletiekunie vooral verwacht bij het aantal lopers. Deze categorie atleten drukt echter relatief minder zwaar op de accommodatie, dan de accommodatiegebonden baanatleten, omdat de groep lopers in de praktijk ook buiten de accommodatie traint.

Groningen Atletiek heeft ongeveer 700 leden. De verwachting voor de toekomst, zowel uitgesproken door de Atletiekunie als Groningen Atletiek, is dat dit aantal zich gestaag ontwikkelt. Ledenwerving heeft bij Groningen Atletiek voortdurend de aandacht. Hierbij wordt vooral ingezet op schoolatletiek en clinics. De vereniging verwacht met de groei in lijn te lopen met de licht stijgende landelijke trend. Op dit moment is bij Groningen Atletiek iets minder dan de helft van de atleten baanatleet. De overige atleten zijn loopsporters.

Studentenatletiekvereniging Vitalis heeft ongeveer 100 leden. Hiervan maakt tweederde gebruik van de atletiekaccommodatie. Het ledenaantal van Vitalis ligt al jaren zo rond de 100 leden. Zij verwachten dat dit ook voor de toekomst het geval zal zijn.

Op drie avonden van de week (een paar uur per avond) gebruikt Vitalis de atletiekaccommodatie. Zij delen de accommodatie dan met Groningen Atletiek. Zij hebben zelf trainers, maar de leden van Vitalis kunnen ook aanhaken bij trainingsgroepen van Groningen atletiek (en viceversa). Er bestaat een goede samenwerking tussen de Groningen Atletiek en Vitalis. Vitalis helpt Groningen Atletiek bij wedstrijden en andere activiteiten, terwijl Vitalis materiaal en accommodatie inhuurt bij Groningen Atletiek. Vitalis kan ook meer gebruik maken van de accommodatie, als zij dat zouden willen. Met haar huidige ledenaantal heeft Vitalis echter geen behoefte aan meer uren.

Triathlonvereniging GVAV Rapiditas heeft eveneens ongeveer 100 leden. Slechts een deel van de verenigingsactiviteiten vindt plaats op de atletiekaccommodatie. Alleen voor de looptraining wordt gebruik gemaakt van de atletiekaccommodatie. De zwem- en fietstraining vinden logischerwijs elders plaats. Omdat alleen voor looptraining gebruik wordt gemaakt van de accommodatie volstaat gedeeld gebruik van de accommodatie op één avond in de week. In het vervolg wordt GVAV Rapiditas buiten beschouwing gelaten, omdat deze vereniging maar zeer beperkt gebruik maakt van de atletiekaccommodatie.

Normen Atletiekunie

Als vuistregel wordt gehanteerd dat in een gemeente van 40.000 inwoners of meer een atletiekbaan nodig is. In de vier grote steden is meer dan één atletiekaccommodatie, de meeste andere steden hebben één accommodatie. Tot een ledental van ongeveer 1.000 leden kan een atletiekvereniging goed uit de voeten op een volwaardige accommodatie met een 6-laans 400 meterbaan en een 8-laans sprintbaan. Atletiekvereniging Groningen beschikt over een dergelijke accommodatie en beschikt over voldoende faciliteiten voor technische nummers. Met haar huidige ledenaantal van 700 leden, zijn er nog voldoende groeimogelijkheden voor de vereniging. Hierbij speelt ook mee dat de loopsporters ook gebruik kunnen maken van het aangrenzende stadspark. Hierdoor wordt de druk van de accommodatie gehaald.

Mocht een vereniging meer dan 1.000 leden tellen, dan is een 8-laans 400 meterbaan nodig in plaats van een 6-laans. Idealiter ziet de Atletiekunie bij verenigingen met meer dan 1.000 leden een tweede atletiekaccommodatie gerealiseerd.

Conclusie

De atletiekaccommodatie van Groningen voldoet aan de eisen en is afdoende om in de gemeentelijk behoefte te voorzien. Met het huidige ledenaantal van 700 leden bij Groningen Atletiek en 100 leden bij studentenatletiekvereniging Vitalis, zijn er nog voldoende groeimogelijkheden voor de verenigingen. De verwachting is niet dat deze verenigingen in de komende tien jaar zullen doorgroeien tot een gezamenlijk ledenaantal van meer dan 1.000 leden. Op basis van het ledenaantal, de verwachte ontwikkelingen in de toekomst en de huidige accommodatie kan geconcludeerd worden dat er vooralsnog geen redenen zijn om uitbouw van de accommodatie te overwegen.

4. Binnensportaccommodaties

Bij de binnensporten zijn verschillende takken van sport zoals basketbal, gymnastiek/turnen, volleybal, futsal (zaalvoetbal) en badminton geclusterd binnen accommodaties. Doordat deze sporten gebruik maken van dezelfde ruimte kan niet voor iedere tak van sport afzonderlijk de ruimtebehoefte worden berekend.

De ruimtebehoefte voor binnensporten wordt berekend aan de hand van draagvlakcijfers voor sporthallen. Het aanbod van sporthallen wordt daar tegenover gezet en daarnaast worden verwachtingen voor de toekomst beschreven. Bij deze zogenaamde draagvlakmethode wordt uitgegaan van een maximale en minimale variant. Bij de maximale variant wordt als uitgangspunt één sporthal per 15.000 inwoners genomen, terwijl bij de minimale variant één sporthal per 20.000 inwoners geldt. Van invloed op de uiteindelijke plaatsbepaling binnen dit spectrum, is het aantal aanwezige sportzalen en de berichtgeving van de ervaringsdeskundigen van de gemeente Groningen.

De sportzalen zijn kleiner dan sporthallen en niet toereikend voor alle vormen van sportbeoefening. De sportzalen zijn hierdoor niet geschikt om primair in de berekeningen mee te nemen, maar dienen als soort buffer of opvang voor sportactiviteiten die door ruimtegebrek niet in de sporthallen terecht kunnen maar zich wel lenen voor beoefening in sportzalen. Hierbij dient overigens opgemerkt te worden dat gemeente Groningen geen sportzalen heeft.

Tabel 4.1 Overzicht huidig aanbod sporthallen

Stadsdeel	Sporthal	Aantal sporthallen
Noorddijk	Beijum	1
Noorddijk	Lewenborg	1*
Noorddijk	Alfa	1
Groningen Zuid	De Wijert	1
Groningen Zuid	De Brug	1
Groningen Zuid	'Oude ALO'	1
Noordwest	Hoogkerk	1
Noordwest	Selwerd	1
Noordwest	Vinkhuizen	1
Noordwest	Studentensport (Zernike)	
	Sportcentrum RUG (ACLO)	2
	HIS	1
Groningen totaal		12

* De sporthal in Lewenborg is afgebrand en wordt naar verwachting in 2010 heropend. In de tussentijd wordt gebruik gemaakt van een noodhal.

Naast de twaalf sporthallen zijn er 32 gymzalen in gemeente Groningen. Van deze twaalf sporthallen zijn er drie voorbehouden aan de studentensport. Twee sporthallen behoren tot het sportcentrum van de RUG en één sporthal tot de HIS. De overige sporthallen zijn, behoudens het ontbreken van sporthallen in stadsdeel Centrum / oude wijken, goed gespreid over de gemeente.

De gemeente verhuurt en beheert acht sporthallen zelf. De sporthal van het ALFA college beheert de gemeente niet zelf. Deze sporthal wordt in de avonden en in de weekenden wel door (burger)verenigingen gebruikt en daarom ook meegeteld bij de sporthallen die niet voorbehouden zijn aan de studentensport.

Alvorens in te gaan op de vraag-aanbod analyse wordt eerst een beeld gegeven van het verhuurbeleid van de gemeente Groningen en haar ervaringen ten aanzien van de ruimtebehoefte voor de binnensport en ontwikkelingen die van invloed zijn op de vraag naar of aanbod van binnensportaccommodaties.

4.1 Verhuurbeleid gemeente Groningen

In het verhuurbeleid van de gemeente Groningen is bepaald dat tot 15.30-16.00 uur de sporthallen primair bestemd zijn voor het onderwijs. Daarna is het voor verenigingen en naschoolse opvang mogelijk om de accommodatie te huren. In het kader van de sportvisie denkt de gemeente Groningen na over het toewijzen van de sporthallen aan de naschoolse opvang tot 18.00 uur. Door de verwachte toename van de naschoolse opvang moet het mogelijk zijn om eventuele gaten in de verhuur voor 18.00 uur op te vullen. Dit zou dan voor verenigingen betekenen dat zij niet langer voor 18.00 uur een sporthal kunnen huren. De verenigingen zullen dan voor 18.00 uur de samenwerking aan moeten gaan met de naschoolse opvang. Dit gebeurt vooralsnog te weinig.

De verenigingen kunnen de sporthallen nu nog huren van 16.00 uur tot 23.00 uur. De toewijzing van uren gaat op basis van gewoonterecht. Verenigingen behouden de uren die ze hebben, tenzij ze geen aanvraag indienen voor de betreffende uren. Dit laatste komt echter zelden voor. Verenigingen staan niet graag uren af, omdat dit betekent dat zij dan ook het gewoonterecht kwijtraken. Zichtbaar is dat verenigingen uren behouden die zij eigenlijk (tijdelijk) niet nodig hebben uit angst om deze uren voor altijd kwijt te raken. Door beter met dit gewoonterecht om te springen kan een vereniging gestimuleerd worden om tijdelijk de uren af te staan aan een vereniging die de uren wel goed bezet krijgt. Bijvoorbeeld door behoud van de rechten voor dit uur het volgende jaar, zodat de vereniging het betreffende uur niet voorgoed kwijt is.

4.2 Ontwikkelingen binnensport

Aanbodzijde

In het kader van de Nota 'Sport in Beeld 2005', zijn uit bezuinigingsoverwegingen gymzalen afgestoten. Huidige bevolkingsprognoses geven echter een toename van de bevolking aan. Door deze toename ontstaat een grotere behoefte vanuit het onderwijs naar gymaccommodatie, waardoor naar verwachting een tekort aan gymzalen ontstaat. Dit tekort kan mogelijk worden opgelost door een sporthal te bouwen, waar zowel het onderwijs als de verenigingen gebruik van kunnen maken.

Groningen kent sportspecifieke hallen. Deze zijn geschikt gemaakt voor een specifieke sport, en worden vooral verhuurd aan verenigingen die deze sport beoefenen. Hetgeen niet wegneemt dat deze sporthallen ook geschikt zijn voor andere sporten. Ondanks deze clustering van sporten kent de gemeente Groningen zodoende een goede spreiding van haar sporten over de stad.

De gemeente Groningen houdt in geval van een tekort aan binnensportruimte de mogelijkheid open om een gymzaal geschikt te maken voor één specifieke sport om zo meer binnensportmogelijkheden te creëren.

Bij het afbranden van de Sporthal in Lewenborg heeft de gemeente om in de behoefte van de verenigingen te kunnen blijven voorzien een noodhal geplaatst. Deze noodhal wordt gesloten wanneer de nieuwe sporthal in Lewenborg gereed is (naar verwachting 2010).

Een aantal sporthallen is sterk verouderd (de Wijert en sporthallen ACLO). Niettemin kent Groningen ook een aantal nieuwe sporthallen (ALFA en HIS). In 2006 heeft Dienst OCSW van de gemeente Groningen een tevredenheidonderzoek uit laten voeren onder de gebruikers van de sportaccommodaties in Groningen. Hieruit bleek dat de verenigingen over het algemeen genomen tevreden waren over het verhuurbeleid en de accommodaties.

Vraagzijde

De gemeente Groningen geeft aan dat de vraag naar binnensportaccommodaties van half oktober tot half maart het aanbod van sporthallen overstijgt. Dit heeft mede te maken met de bevolkingsgroei van de afgelopen jaren (gemeente Groningen is een jonge en levendige gemeente), en het gelijkblijvend aantal sporthallen. Maar ook landelijke ontwikkelingen spelen een rol. Vooral de toegenomen vraag naar binnensportaccommodatie van de traditionele buitensporten speelt een belangrijke rol. Waar vroeger voetbal, hockey en korfbal zich voornamelijk buiten afspeelden, leggen deze sporten nu ook een groot beslag op de binnensportcapaciteit. De winterstop van deze buitensporten wordt vaker dan voorheen gevuld met indoor competities. Naast deze verplaatsing van sport is er ook een autonome toename van de beoefening van vooral de binnensport futsal. De toegenomen vraag van zaalhockey, futsal en zaalkorfbal heeft er mede toe bijgedragen dat er in de gemeente Groningen, evenals in veel andere gemeenten, een tekort aan binnensportruimte wordt ervaren in de periode van oktober tot maart.

De grote vraag naar binnensportaccommodaties in Groningen is wellicht deels gerelateerd aan de lage huurtarieven die de gemeente Groningen hanteert. Hierdoor is ook voor binnensportverenigingen de contributie in vergelijking tot verenigingen uit andere steden, laag te houden. De recente tariefsverhoging van de gemeente Groningen heeft ertoe geleid dat verenigingen en bonden efficiënter zijn gaan werken. Zij hebben nu minder uren nodig voor competitiewedstrijden en trainingen dan voor de tariefsverhoging.

Door de toegenomen vraag vanuit het onderwijs naar binnensportaccommodaties is de bezetting tot 18.00 uur goed te noemen. Waar in andere gemeenten vaak sprake is van minder goede bezetting tussen 16.00 uur en 18.00 is dat in Groningen niet het geval. De uren aan het eind van de dag (na 22.00 uur) zijn evenals in andere gemeenten ook in Groningen niet altijd bezet. Desalniettemin worden de accommodaties in de gemeente Groningen gekenmerkt door een goede bezettingsgraad. De bezetting van de binnensport kan desalniettemin nog wel worden verbeterd. Met name de verhuur van 1/3 zalen is een pijnpunt in het realiseren van een goede bezetting. Daarnaast kan in de zomer (vakantie) nog een betere bezettingsgraad gerealiseerd worden.

4.3 Vraag-aanbod analyse sporthallen Groningen 2008

Allereerst wordt de bestaande situatie voor 2008 beschreven waarbij de Groningse bevolking van 6 jaar en ouder wordt meegenomen in de berekening. Omdat Groningen relatief veel studenten kent, en een aantal sporten exclusief voorbehouden zijn aan de studentensport, wordt hierna een aanvullende analyse uitgevoerd. Daarin worden de studenten en de sporthallen die voorbehouden zijn aan de studentensport buiten beschouwing gelaten. In deze paragraaf wordt alleen ingegaan op de basissituatie in 2008.

Tabel 4.2 Vraag-aanbod analyse 2008

	Minimumvariant	Maximumvariant
Draagvlakcijfers sporthallen	20.000	15.000
Aantal inwoners*	172.503	172.503
Benodigd aantal sporthallen	8,6	11,5
Huidig aanbod (incl. 3 studentensporthallen)	12	12
Overschot (+) of tekort (-)	+3,4	+0,5
Overschot (+) of tekort (-) (afgerond)	+3	0

* Bevolking van 6 jaar en ouder (inclusief studenten).

De analyse op basis van draagvlakcijfers toont aan dat de gemeente Groningen gemiddeld genomen over voldoende sporthallen beschikt. Dit klopt niet met de geluiden die uit het veld zijn opgevangen. Zeker het overschot op basis van de minimale variant (drie sporthallen) is bezijden de werkelijkheid. Gebaseerd op het ruimtetekort dat de studentensport ervaart en de weerstand die burgerverenigingen hebben om uren af te staan, uit angst om deze voor altijd te verliezen, lijkt de maximale variant het meest reëel. Hierbij speelt ook mee dat Groningen een jonge en levendige gemeente is, zonder sportzalen (dus geen buffercapaciteit), waar binnensporten relatief populair zijn. De maximale variant is daarom de meest valide maat voor de bepaling van de behoefte aan sporthallen. Geconcludeerd kan worden dat de gemeente Groningen een evenwichtssituatie kent voor de binnensport.

Groningen studentenstad

Zoals reeds geschetst kent de gemeente Groningen relatief veel studenten. Omdat een deel van de sporthallen exclusief is voorbehouden aan studenten, en ook niet wordt verhuurd door de gemeente Groningen is ook een analyse verricht waarbij de studenten en hun sporthallen buiten beschouwing zijn gelaten.

De gemeente Groningen kent twaalf sporthallen, waarvan drie sporthallen exclusief bestemd zijn voor de studentensport (2 sporthallen van sportcentrum RUG en één sporthal van HIS). Wanneer zowel de groep studenten als de sporthallen van de HIS en de RUG buiten beschouwing worden gelaten, heeft Groningen negen sporthallen over.

In 2006-2007 waren er 22.917 studenten woonachtig in Groningen die studeerden aan de HHS en RUG. (Andere hogescholen kenden wellicht ook een aantal studenten die in Groningen woonachtig zijn, maar daarover zijn geen gegevens beschikbaar.) De negen gemeentelijke sporthallen moeten, uitgaande van de beschikbare cijfers, voorzien in de behoefte van ongeveer 150.000 inwoners (bevolking 6 jaar en ouder minus studenten woonachtig in Groningen).

Wanneer op basis van deze cijfers opnieuw wordt gekeken naar de behoefte aan

binnensportaccommodaties op basis van de draagvlakcijfers, kan geconstateerd worden dat Groningen een behoefte kent van minimaal 7,5 (afgerond 8) sporthallen en maximaal 10 sporthallen (niet in tabel).

Uitgaande van de maximale variant, kampt de gemeente Groningen met een tekort van één sporthal in 2008.

Situatie binnensport 2008

Op grond van de ervaringen in gemeente Groningen als geheel ten aanzien van de bezetting en het gebruik van binnensportaccommodaties (niet alleen de sporthallen, maar ook de gymzalen) kan worden gesteld dat bij de berekening van het aantal sporthallen de maximumvariant het beste beeld geeft van de ruimtebehoefte. De ruimtebehoefte van de studentensport en de populariteit van binnensporten als futsal, korfbal, volleybal en basketbal in Groningen spelen hierbij een belangrijke rol. Maar ook het feit dat Groningen een jonge levendige gemeente is die niet beschikt over sportzalen om een eventueel tekort aan sporthallen op te vangen.

Wanneer de studenten buiten beschouwing worden gelaten levert de maximale variant wellicht een overschatting van de behoefte. De bevolkingsopbouw van de gemeente Groningen verandert namelijk wanneer de studenten buiten beschouwing zijn gelaten. Het tekort van één sporthal, dat in de maximale variant wordt gevonden komt niet overeen met de wens van verenigingen voor meer uren (slechts beperkt aangetroffen in vragenlijsten) en de ervaringen van de ambtenaren van gemeente Groningen.

Geconcludeerd kan worden dat gemeente Groningen anno 2008 over voldoende binnensportaccommodatie beschikt.

4.4 Vraag-aanbod analyse sporthallen Groningen 2012-2030

De vraag is hoe de behoefte naar binnensportaccommodaties er in de toekomst uitziet. Dat er zich veranderingen voor gaan doen is evident. Vanaf 2012 wordt namelijk de ‘oude ALO’ hal niet meer meegenomen in de berekening. De gemeente Groningen heeft reeds het besluit genomen om deze sporthal te slopen op het moment dat een nieuwe bestemming is gevonden voor de grond. De verwachting is dat voor 2012 een nieuwe bestemming is gevonden. Hierdoor kent gemeente Groningen vanaf 2012 elf sporthallen.

In onderstaande tabel wordt op basis van bevolkingsontwikkelingen gekeken hoe de vraag naar binnensportaccommodaties zich in de komende jaren naar verwachting gaat ontwikkelen, waarbij de behoefte aan sporthallen voor 2012, 2016, 2020 en 2030 wordt weergegeven. Hierbij wordt evenals in de vorige paragraaf eerst inzicht gegeven in de totale behoefte in gemeente Groningen, waarna in de volgende analyse de studenten en de tot de studentensport behorende sporthallen buiten beschouwing worden gelaten.

Tabel 4.3 Vraag-aanbod analyse 2012 t/m 2030 op basis van draagvlakcijfers

	2012		2016		2020		2030	
	Min.	Max.	Min.	Max.	Min.	Max.	Min.	Max.
Draagvlakcijfers sporthallen	20.000	15.000	20.000	15.000	20.000	15.000	20.000	15.000
Aantal inwoners*	178.886		185.320		191.042		206.387	
Benodigd aantal sporthallen	8,9	11,9	9,3	12,4	9,6	12,7	10,3	13,8
Huidig aanbod	11		11		11		11	
Overschot/tekort	+2,1	-0,9	+1,7	-1,4	+1,4	-1,7	+0,7	-2,8
Overschot/tekort (afgerond)	+2	-1	+2	-1	+1	-2	+1	-3

* Bevolking van 6 jaar en ouder

Uit de tabel blijkt op basis van de maximale variant dat door de bevolkingsgroei in Groningen en de sloop van de 'oude ALO' sporthal, de evenwichtssituatie van 2008 wijzigt in een tekort van twee sporthallen in 2020 en drie sporthallen in 2030. Mocht uit worden gegaan van de minimale variant dan is voor alle jaren een overschot aan sporthallen te constateren, die overigens wel afneemt van een overschot van twee sporthallen in 2008 naar een overschot van één sporthal in 2020 en 2030. De keuze voor de minimale variant is echter op basis van de gesprekken met de gemeente, reacties van verenigingen, de samenstelling van de gemeente en het ontbreken van sportzalen niet te rechtvaardigen.

Groningen studentenstad

Wanneer in de berekening de sporthallen die voorbehouden zijn aan de studentensport buiten beschouwing worden gelaten, evenals de studenten die in Groningen woonachtig zijn, dan neemt het tekort op basis van de maximale variant grotere vormen aan³. Waar in 2008 een behoefte bestaat aan tien sporthallen loopt dit op tot een behoefte van elf sporthallen in 2016 (is een tekort van drie sporthallen) en twaalf sporthallen in 2030 (tekort van vier sporthallen). De minimale variant komt uit op een tekort van één sporthal in 2030. De ervaringen uit het veld leren dat de minimale variant een onderschatting vormt van de werkelijke behoefte. De maximale variant vormt daarentegen evenals in 2008 wellicht een overschatting van de behoefte.

Situatie binnensport tot 2030

Afgaande op de berekeningen die zijn uitgevoerd voor de Groningse bevolking van 6 jaar en ouder (inclusief en exclusief studenten) blijkt in Groningen sprake te zijn van een redelijke basissituatie, waarbij zolang de 'oude ALO' sporthal in gebruik blijft, sprake is van een evenwichtssituatie. De bevolkingsontwikkelingen tot 2030 vragen echter om verdere uitbreiding

³ Bij deze berekening is aangenomen dat het huidige percentage woonachtige studenten in Groningen (13,3% van de Groningse bevolking van 6 jaar en ouder) gelijk blijft tot en met 2030.

van de binnensportruimte voor de Groningse burger. Het tekort in 2030 wordt uitgaande van de sloop van de ‘oude ALO’ sporthal ingeschat op drie sporthallen (behoefte van 14 sporthallen). Geconcludeerd kan worden dat het bouwen van ten minste één sporthal op korte termijn noodzakelijk is. Hiervoor is Meerstad de meest aangewezen locatie. Deze nieuwbouwwijk verdient, gezien het te verwachten inwonertal, een eigen sporthal. Het bouwen van een tweede extra sporthal dient in 2016 in overweging te worden genomen. Het stadsdeel Centrum / oude wijken zou hiervoor geschikt zijn, aangezien hier momenteel geen sporthallen gevestigd zijn. Overigens is het ook mogelijk om te kiezen voor het ‘opwaarderen’ van gymzalen tot sportzalen door ze geschikt te maken voor één of meerdere sporten. Een andere mogelijkheid is het bouwen van bijvoorbeeld twee sportzalen in plaats van één sporthal. Tussen 2020 en 2030 moet bezien worden of afhankelijk van de vraag van het onderwijs en de ontwikkelingen in de naschoolse opvang en de verenigingssport een derde sporthal te rechtvaardigen is.

Bijlage

Tabel B.1 Bevolkingsprognose gemeente Groningen naar leeftijdsgroep

	2008	2012	2016	2020	2030
6-11 jaar (pupillen)	9.053	9.139	9.034	9.201	9.666
<i>groei tov 2008 (in %)</i>		0,9	-0,2	1,6	6,7
12-17 jaar (junioren)	8.633	8.743	9.206	9.082	9.338
<i>groei tov 2008 (in %)</i>		1,3	6,6	5,2	8,2
18-54 jaar (senioren)	116.396	120.074	123.615	126.697	134.830
<i>groei tov 2008 (in %)</i>		3,2	6,2	8,9	15,8

Tabel B.2 Overzicht respons sportverenigingen Groningen

Naam vereniging	Sport
Atletiek Groningen	atletiek
Topsport Noord Nederland	atletiek
Triathlonvereniging GVAV Rapiditas	atletiek
De Slagvink	badminton
GDVV Martinistad	futsal
Sportclub Groningen	handbal
Club - Brothers	korfbal
CVK Rog / Oris	korfbal
NIC / Alfa College	korfbal
Groninger Studenten Rugby Club	rugby
Rugby Club Groningen	rugby
GLTV Cream Crackers	tennis
GV Olympia	turnen
Amicitia	voetbal
Be Quick 1887	voetbal
CSVH	voetbal
De Held	voetbal
De Vogels	voetbal
Dio Groningen	voetbal
Diva 83	voetbal
GVAV Rapiditas	voetbal
Italian Boys	voetbal
Oud Zwart Wit	voetbal
SC Gronitas	voetbal
SGVV '07	voetbal
Velocitas	voetbal
VV Blauw - Geel 1915	voetbal
VV Groningen	voetbal
VV Helpman	voetbal
VV Mamio	voetbal
APSAZ	Volleybal
Be Fair	Volleybal
DGB	Volleybal
Oranje Nassau	Volleybal

Tabel B.3 Gesprekspartners

Naam	Organisatie en functie
Chris Koeneman	Gemeente Groningen, directeur werkmaatschappij sport & recreatie
Albert Lubbers	Gemeente Groningen, locatiebeheerder sportaccommodaties en recreatiegebieden
Jan Rake	Gemeente Groningen, beleidsmedewerker Sport
Jelle Zwart	Gemeente Groningen, beleidsmedewerker Sport
Stefan Beerepoot	Atletiekunie, manager Wedstrijdatletiek
Birgitt Boks	KNHB, competitie afhandeling
Annet Buist	Groningen Atletiek, secretaris
Krijn Dekens	GHBS, voorzitter
Tim Gerritzen	Groninger Studenten R.C. , voorzitter
Chantal Mies	KNHB, vereniging en accommodatie
Henk Schippers	KNKV, competitie Noord
G.P. de Vries	Rugby Club Groningen, voorzitter

Figuur B.4 Indeling stadskernen en sportparken gemeente Groningen

Stadsdeel	Wijken	Sportparken
Centrum/oude wijken	Centrum Oranjewijk/Schilderswijk Oosterparkwijk Korrewegwijk/De Hoogte	Het Noorden
Noordwest	Vinkhuizen Hoogkerk/De Dorpen Paddepoel Nieuw-west	De Kring De Parrel / Selwerd Hoogkerk Vinkhuizen I/II*
Groningen zuid	Oud-zuid Nieuw zuid corporatief Nieuw zuid particulier	Coendersborg Corpus den Hoorn Esserberg Stadspark
Noorddijk	Lewenborg Beijum Nieuw-oost	Engelbert Kardinge Lewenborg